

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2024

Marcela Svobodová

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Právní regulace meziobecní spolupráce
Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Marcela Svobodová**
Osobní číslo: **E21416**
Studijní program: **B0488A050001 Hospodářská politika a veřejná správa**
Specializace: **Veřejná ekonomika a správa**
Téma práce: **Právní regulace meziobecní spolupráce**
Zadávací katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je analýza práva obcí na samosprávu a regulace meziobecní spolupráce v právním řádu České republiky. Analyzovány budou jednotlivé právní formy i bezformální spolupráce s cílem zjistit jejich výhody i právní nedostatky. Právní formy spolupráce obcí v České republice budou komparovány s jejich úpravou ve vybrané evropské zemi. Výsledky analýzy a komparace budou syntetizovány a doporučeny úpravy de lege ferenda.

Osnova:

- Vymezení meziobecní spolupráce.
- Formy spolupráce.
- Výhody a nevýhody spolupráce.
- Meziobecní spolupráce v zahraničí.
- Meziobecní spolupráce – příklady dobré praxe.

Rozsah pracovní zprávy: **35**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

ČERMÁK, Daniel. VOBECKÁ Jana a kolektiv. Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. ISBN: 978-80-7419-067-4.
GAVLASOVÁ, Iva. Spolupráce obcí jako faktor rozvoje. Brno: Georgetown. 2007. ISBN: 97880-8625120-2.
HENDRYCH, Dušan a kolektiv. Správní právo. Obecná část. 9. vydání. C.H.Beck. 2016. ISBN: 978-80-7400-624-1.
JETMAR, Marek. Meziobecní spolupráce. INSPIRATIVNÍ CESTA, JAK ZLEPŠIT SLUŽBY VEŘEJNOSTI. 1. vydání. Praha: Svaz měst a obcí České republiky. 2015. ISBN: 978-80-906042-2-3.
KOPECKÝ, Martin. HAVLAN, Petr. PRŮCHA, Petr. Zákon o obcích. Komentář. 4. vydání. Wolters Kluwer. 2022. ISBN: 978-80-7676-302-9.
Ministerstvo vnitra ČR. Meziobecní spolupráce v ČR. 2020.
Ministerstvo vnitra ČR. Mikroregiony a místní akční skupiny. 2008.
Svaz měst a obcí České republiky. Formování meziobecní spolupráce, příklady ze zahraničí. 2013.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Jana Janderová, Ph.D.**
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2023**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2024**

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D. v.r.
garant studijního programu

V Pardubicích dne 1. září 2023

Prohlašuji:

Práci s názvem Právní regulace meziobecní spolupráce jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 28. 06. 2024

Marcela Svobodová v.r.

PODĚKOVÁNÍ

Nejprve bych poděkovala své vedoucí práce JUDr. Janě Janderové, Ph.D. za vedení a skvělé rady, které mi velmi pomohly při zpracování této práce. Také bych chtěla poděkovat svým rodičům za podporu během celého mého studia. A v neposlední řadě také svým přátelům, které jsem během svého studia potkala.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá meziobecní spoluprací a její právní regulací. Práce obsahuje vývoj spolupráce, její formy a příklady z praxe jak z České republiky, tak z evropských zemí. Podrobně jsou zde popsány jednotlivé formy meziobecní spolupráce. Práce také obsahuje srovnání mezi Českou republikou a Švýcarskem.

KLÍČOVÁ SLOVA

Obec, Meziobecní spolupráce, Místní akční skupiny, Svaz měst a obcí

TITLE

Inter-municipal cooperation and its legal regulation

ANNOTATION

This bachelor's thesis deals with inter-municipal cooperation and its legal regulation. The thesis includes the development of cooperation, its form, and examples from both the Czech Republic and European countries. The individual forms of inter-municipal cooperation are described in detail. The thesis also contains a comparison between the Czech Republic and Switzerland.

KEY WORDS

Municipality, Inter-municipal cooperation, Local Action Groups, Association of Cities and Municipalities,

OBSAH

ÚVOD.....	12
1 VYMEZENÍ MEZIOBECNÍ SPOLUPRÁCE	13
1.1 Důvody k meziobecní spolupráci	14
1.2 Druhy obcí	14
1.3 Orgány obcí.....	16
1.3.1 Zastupitelstvo obce	16
1.3.2 Rada obce.....	17
1.3.3 Starosta obce	18
1.3.4 Obecní úřad.....	18
1.3.5 Zvláštní orgány obce.....	18
2 FORMY MEZIOBECNÍ SPOLUPRÁCE	20
2.1 Společenství obcí	20
2.1.1 Kritéria pro vznik společenství obcí	21
2.1.2 Přechod na společenství obcí	21
2.1.3 Vznik nového společenství obcí	22
2.1.4 Sdílený úředník	22
2.1.5 Společenství obcí Jilemnicko.....	23
2.2 Svazek obcí	23
2.2.1 Vznik a zánik svazku obcí	24
2.2.3 Hospodaření svazku obcí	25
2.3 Místní akční skupiny.....	26
Obrázek 3: Místní akční skupiny	27
Zdroj: www.nsmas.cz/o-nas/co-jsou-mas/	27
2.3.1 Hospodaření místních akčních skupin	27
2.4 Svaz měst a obcí ČR	28
2.4.1 Hospodaření Svazu obcí a měst ČR.....	28
2.4.2 Organizační struktura Svazu měst a obcí ČR	28
3 VÝHODY A NEVÝHODY MEZIOBECNÍ SPOLUPRÁCE.....	31
3.2 Výhody meziobecní spolupráce.....	31
3.3 Nevýhody meziobecní spolupráce	32
4 MEZIOBECNÍ SPOLUPRÁCE V ČR - PRAXE	33
4.1 Meziobecní spolupráce ve školství	33

4.1.1 Příklady dobré praxe ve školství.....	33
4.2 Meziobecní spolupráce v nakládání s odpady	35
4.2.1 Příklady dobré praxe v oblasti nakládání s odpady	35
4.3 Meziobecní spolupráce v dopravě	36
4.3.1 Příklad dobré praxe v dopravě	36
4.4 Meziobecní spolupráce v bezpečnosti	37
4.4.1 Příklady dobré praxe v bezpečnosti	37
4.5 Meziobecní spolupráce v sociálních službách	38
4.5.1 Příklady dobré praxe v sociálních službách.....	38
5 MEZIOBECNÍ SPOLUPRÁCE V ZAHRANIČÍ.....	40
5.1 Meziobecní spolupráce ve Švýcarsku.....	40
5.1.1 Společenství obcí v údolí Travers	41
5.2 Meziobecní spolupráce ve Francii	42
5.2.1 Společenství obcí Sélestat.....	43
5.3 Meziobecní spolupráce v Estonsku.....	44
5.4 Meziobecní spolupráce v Rakousku	45
5.4.1 Zařízení Hohenrappersdorf.....	46
5.5 Meziobecní spolupráce v Maďarsku.....	46
5.5.1 Mikroregion Bátonyterenye	48
5.6 Použité metody	48
5.7 Komparace České republiky a Švýcarska.....	49
SHRNUTÍ	53
ZÁVĚR	55
POUŽITÁ LITERATURA.....	57

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Počet druhů obcí v České republice	15
Obrázek 2: Počet SO v krajích.....	24
Obrázek 3: Místní akční skupiny	27
Obrázek 4: Organizační struktura SMO ČR	30
Obrázek 5: Mapa společenství obcí Travers	43
Obrázek 6: Mapa společenství obcí Sélestat.....	45
Obrázek 7: Výdaje švýcarských obcí v roce 2016.....	51
Obrázek 8: Výdaje českých obcí v roce 2023.....	51

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Počty společenství dle velikosti ORP	21
---	----

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
LEADER	Liaison Entrée Actions de Développement de Économie Rurale
MAS	Místní akční skupina
MČO	Městské části a obvody
NATO	Severoatlantická aliance
ORP	Obec s rozšířenou působností
NSZM	Národní síť zdravých měst
SMO ČR	Svaz měst a obcí ČR
SMS ČR	Sdružení místních samospráv ČR
SO	Svazek obcí

ÚVOD

Tato práce se bude zabývat oblastí spolupráce mezi obcemi. Meziobecní spolupráce je důležitým faktorem při rozvoji obcí, poněvadž je v České republice velká rozdrobenost obcí. Většinu sídlení struktury tvoří malé obce, které mají malé rozpočty a nemohou naplňovat veškeré své cíle, tudíž obce musí spolupracovat, aby byly uspokojeny všechny potřeby obyvatel. Tyto cíle jsou naplňovány určitou formou meziobecní spolupráce. Obce jsou také členy celostátních organizací, jako je například Svaz měst a obcí ČR, a tak mají silnější pozici na vyjednávání lepších podmínek. Mohou například prosazovat změnu legislativy, která je v oblasti meziobecní spolupráce potřeba nebo také v prosazování velkých celostátních projektů v oblasti školství nebo ochrany životního prostředí. Meziobecní spolupráce také hraje velkou roli v rozvoji obcí, díky čemuž mohou i malé obce nabízet kvalitní služby svým občanům, a tím i zlepšit kvalitu bydlení na celostátní úrovni.

První kapitola se bude zabývat vymezením meziobecní spolupráce, a jakou roli hrají orgány obcí. Druhá kapitola obsahuje jednotlivé formy meziobecní spolupráce a jaké jsou celostátní organizace, které hrají podstatnou roli ve fungování meziobecní spolupráce. Třetí kapitola pak vymeze výhody a nevýhody meziobecní spolupráce a jakým způsobem se dá meziobecní spolupráci zlepšit. Čtvrtá kapitola ukáže jednotlivé příklady meziobecní spolupráce ze zahraničí. A poslední kapitola ukáže dobrou praxi v České republice a porovnání meziobecní spolupráce u nás a v zahraničí.

Od 1. 1. 2024 byla upravena nová legislativa v oblasti meziobecní spolupráce. Vznikla nová forma, která se nazývá společenství obcí. Momentálně nabírá na popularitě, a to zda bude hojně využívána jako jiné formy ukáží až následující roky. Od úpravy se ale očekává větší spolupráce mezi obcemi v přenesené působnosti.

Cílem práce je analyzovat práva obcí na samosprávu a regulaci meziobecní spolupráce v právním řádu České republiky. Analyzovány budou jednotlivé právní formy i bezformální spolupráce s cílem zjistit jejich výhody a právní nedostatky. Právní formy spolupráce obcí v České republice budou komparovány s jejich úpravou ve vybrané evropské zemi. Výsledky analýzy a komparace budou syntetizovány a doporučeny úpravy de lege ferenda.

1 VYMEZENÍ MEZIOBECNÍ SPOLUPRÁCE

Spolupráce je proces, při kterém jednotliví lidé, skupiny nebo organizace se spojují, aby dospěli ke společnému řešení. Spolupráce probíhá na odlišných úrovních naší společnosti, např. v zaměstnání, mezi obcemi nebo na mezinárodní úrovni. Klíčovým prvkem spolupráce na všech úrovních je komunikace mezi partnery, výměna zkušeností a sdílení financování různých projektů. Meziobecní spolupráce je tedy spoluprací mezi dvěma nebo více obcemi. Spolupráce je tedy významný prvek fungování veřejné správy a nezbytný prvek rozvoje regionů (Gavlasová, 2007, s. 14). Volnost spolupráce obcí je také jedním ze základních znaků demokratického státu. Partnerství je v současné době považováno za jeden ze základních principů veřejné politiky i funkčního nástroje pro řízení veřejného sektoru (Trhlínová, 2014, s. 223). Celkově je meziobecní spolupráce důležitým faktorem pro dosažení efektivního regionálního rozvoje.

Počátky meziobecní spolupráce pochází už z Rakouska-Uherska. V době založení samostatné Československé republiky bylo na tomto území přes 10 000 samostatných obcí. Vývoj v ČR je dále poznamenán roky okupace Německou říší nebo období komunismu v ČR. V těchto obdobích byla potlačována svoboda obcí na samosprávu. V době komunismu docházelo ke slučování obcí, což vedlo k velkému snížení počtu obcí. V 80. letech 20. století řádně fungovalo kolem 3 500 obcí. Po Sametové revoluci docházelo ke znovuvytvoření obcí. Nově vytvořených obcí bylo asi 2 000 (Jetmar, 2015). Ačkoliv dnes jsou úvahy o slučování obcí stále aktuální, poněvadž máme v ČR mnoho obcí, tak ke slučování nesmí docházet, jelikož by to bylo v rozporu s Ústavou a dalšími zákony. Nyní mají obce svobodu na spolupráci, která je zakotvena v zákoně č. 128/2000 Sb., O obcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen obecní zřízení), v hlavě druhé v dílu třetím a čtvrtém s názvy „Spolupráce mezi obcemi“ a „Spolupráce s obcemi z jiných států“ (Ministerstvo vnitra, 2020). Dle zákona o obcích, obce praktikují meziobecní spolupráci při výkonu samostatné působnosti a rozhoduje o ní zastupitelstvo dané obce. V rámci evropských zemích stále dochází ke slučování obcí, např. Dánsko či Estonsko. Na evropské úrovni je spolupráce obcí zakotvena v Evropské chartě místní samosprávy, která byla podepsána ČR, a to v roce 1998.

V české legislativě nejsou přesně vymezeny všechny možné formy meziobecní spolupráce, v obecním zřízení je uvedeny pouze tři formy spolupráce, a to Svazky obcí (dále jen SO), Společenství obcí a Spolupráce s právníckými a fyzickými osobami. V jiných právních předpisech jsou však uvedeny další formy, např. školská právnícká osoba nebo veřejnosprávní

smlouvy (Ministerstvo vnitra, 2020). Důležitou formou meziobecní spolupráce jsou také místní akční skupiny (dále jen MAS), které jsou velmi často využívány obcemi z oblasti venkova. Organizace, které v ČR zastřešují spolupráci na celostátní úrovni jsou:

- Svaz měst a obcí ČR (SMO ČR)
- Sdružení místních samospráv ČR (SMS ČR)
- Národní síť zdravých měst (NSZM)
- Asociace krajů (Trhlínová, 2014, s. 150).

V další kapitole se podrobněji zaměříme především na SO, MAS, Společenství obcí a zastřešující organizace SMO ČR.

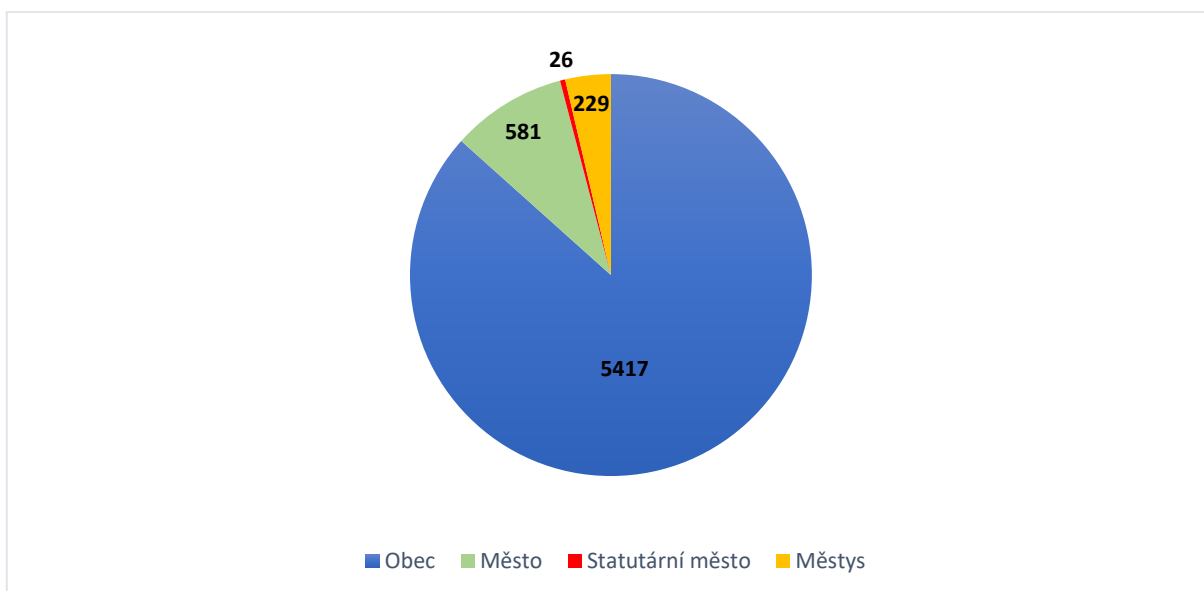
1.1 Důvody k meziobecní spolupráci

Hlavní důvody, proč obce mezi sebou spolupracují, jsou především ekonomické a účelové. Spolupracují obce mají vždy společný zájem, kterým chtějí společně zajistit lepší prostředí na bydlení pro své občany. Zvláště pak malé obce, které mají pouze malý a omezený rozpočet, který by nedokázal zafinancovat veškeré služby, které v obci jsou potřeba, tak si v rámci spolupráce více obcí rozdělí náklady, které jsou obce už schopny pokrýt. Tudiž obce, které spolupracují budou ekonomicky prospěšnější a více efektivní. Obce, které provozují meziobecní spolupráci jsou většinou ve stejném regionu, který řeší stejné, či podobné problémy, takže mohou spolupracovat na jejich řešení společně, těmi problémy mohou být například: doprava, školství, životní prostředí, kriminalita, zemědělství a další. Dále pak může jít o výměnu informací, které mohou být prospěšné v rozvoji obce. Důležitá je také podpora podnikání, kdy obce mohou podporovat malé podnikatele v rámci propagace. Obce také mohou společně rozvíjet cestovní ruch, kdy mohou propagovat turistické oblasti.

1.2 Druhy obcí

Nejprve si musíme vymezit pojem obec. Můžeme ho vymezit dvěma způsoby, a to dle obecního zřízení §1 jako: „*Obec je základním územně samosprávným společenstvím občanů.*“ nebo dle Ústavy čl. 99 jako: „*Česká republika se člení na obce, které jsou základními územně samosprávnými celky.*“ Česká republika je jedna ze zemí, kde máme převážně menší obce. Celkově se jich zde nachází 6 254 (dle ČSÚ). Jak můžeme vidět na obrázku 1 největší podíl na sídelní struktuře mají malé obce, kterých je v České republice 5 417. Druhým nejpočetnější skupinou jsou města, kterých je 581. Obec se městem stane, pokud má nad 3 000 obyvatel a je to schváleno předsedou Poslanecké sněmovny na žádost obce; nebo pokud obci byl navrácen status města, který mu byl odebrán, a tím i nemusí splňovat podmínku 3 000 obyvatel. Dále

jsou pak městyse, kterých je 229. Rozlohou jsou mezi městem a obcí. Městysem se daná obec stane pokud na žádost obce předseda Poslanecké sněmovny; nebo pokud status městyse byl obci navrácen. Statutární města jsou města, které se mohou, ale nemusí dělit na městské obvody nebo části. Jestliže se však dělí, každá část má samostatnou působnost. V České republice je těchto měst 27 (včetně hlavního města Prahy). Členit své území mohou pomocí vyhlášky, které se také nazývají statut. O toho pojmu pak nesou název statutární města. Speciálním odvětvím jsou vojenské újezdy, kterých jsou pouze 4 a slouží pro vojenské účely Armády ČR a nezapočítávají se do celkového počtu obcí. Rozdělení podle druhů obcí je důležité k pochopení celé sídelní struktury v ČR, která jak můžeme vidět je velmi fragmentovaná a nerovnoměrně rozdělená, toto rozdělení je také důležité z pohledu rozsahu přenesené působnosti.

Obrázek 1: Počet druhů obcí v České republice

Zdroj: *Malý lexikon obcí 2022, vlastní zpracování*

Obce se také dají dělit podle toho, kolik přenesené působnosti dané obce vykonávají, a to na obce se základním rozsahem samostatné působnosti, obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností. V České republice existuje systém smíšené veřejné správy, kdy obce vykonávají jak samostatnou, tak přenesenou působnost. V samostatné působnosti obce dle § 35 obecního zřízení mohou vykonávat vše, nemohou vykonávat pouze to co je výlučně svěřeno krajům, činnosti v přenesené působnosti nebo je jiným zákonem svěřena správním orgánům, které vykonávají státní správu. Například mohou volně hospodařit s majetkem obce v zájmu svých občanů; vydávat právní předpisy; sestavovat rozpočet obce, který musí plnit;

vybírat místní poplatky anebo zřizovat mateřské a základní školy. Přenesená působnost je taková působnost, kterou stát na obce delegoval, a tím obce vykonávají státní správu. Toto funguje na principu dekoncentrace. Jak už zde bylo zmíněno, jednotlivé skupiny obcí dělají různou úroveň přenesené působnosti. Tato působnost je důležitá pro fungování celého státu a princip subsidiarity napomáhá, aby byl občan, co nejlíže výkonu státní správy. Například vydávají občanské průkazy, cestovní doklady nebo řidičské průkazy; provádějí zápisy do matričních knih; vydávají stavební povolení; provádějí činnosti v oblasti sociálních služeb nebo se zabývají ochranou životního prostředí. Každá obec musí být vždy součástí některého ze 14 krajů v České republice.

1.3 Orgány obcí

Každá obec má povinnost zřizovat své orgány a každý z nich má svoje povinnosti, které musí v obci zastávat. Dle zákona o obcích musí obec zřídit zastupitelstvo, starostu a obecní úřad. Malé obce nezřizují radu obce. Součástí obecního úřadu v obcích druhého a třetí stupně také musí být zřízena pozice tajemníka. Obec dále může ustanovit ještě zvláštní orgány. Obecní policie pokud obec zřizuje se také dle zákona může řadit do orgánů obce. Orgány obce, především však zastupitelstvo, v samostatné působnosti rozhodují, zda budou provozovat nějakou formu meziobecní spolupráce.

1.3.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je nejdůležitějším a nejvyšším orgánem v obci. Zastupitel může být každý, kdo má trvalý pobyt v dané obci nebo městské části či obvodu; dovršil 18 let a nemá překážku pro výkon volebního práva dle zákona č. 491/2001 Sb., O volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů. Zastupitelé jsou voleni v komunálních volbách jednou za čtyři roky. Pokud počet zastupitelů klesne pod zákonný počet, musí se konat nové volby dříve. Zastupitelé mohou být uvolněni ze svého zaměstnání nebo při výkonu člena zastupitelstva vykonávají své původní zaměstnání, a těmto členům říkáme neuvolnění zastupitelé. Zastupitel je funkcí veřejnou a za je výkon mu náleží finanční odměna. Jak už vyplynulo z textu, zastupitelstvo je kolektivní orgán. Obec si sama určí minimální a maximální počet členů. Tento počet by však měl být smysluplný a s přihlédnutím na fakt, jaký je počet obyvatel v dané obci. Obce do 500 obyvatel mají počet zastupitelů 5 – 15, od 500 do 3 000 obyvatel mají obce zastupitelů 7 – 15, obce od 3 000 do 10 000 obyvatel mají zastupitelů 11 – 25, dále obce nad 10 000 do 50 000 mají 15 – 35 zastupitelů, obce nad 50 000 a do 150 000 mají zastupitelů 25 – 45, obce nad 150 000 mají 35 – 55 zastupitelů. Hlavní město Praha má 65 zastupitelů (obecní zřízení). Zastupitelstvo obce především rozhoduje v samostatné

působnosti. Zastupitelstvo má v pravomoci vydávat právní předpisy, konkrétně obecně závazné vyhlášky. Nejdůležitějším úkolem zastupitelstvo je navrhnout a schválit rozpočet obce. Také rozhoduje o spolupráci mezi obcemi; vyhlašování místního referenda; zřizuje příspěvkové organizace a organizační složky (Hendrych, 2016). Obec je také povinna zřídit finanční a kontrolní výbor, a pokud má obec více jak 10 % obyvatel jednoho národa jiného než českého, musí také ustanovit výbor pro národnostní menšiny. Finanční výbor monitoruje finanční toky a zabývá se návrhy investic obce. Hlavním úkolem je však přezkum a schvalování rozpočtu obce. Kontrolní výbor na druhou stranu kontroluje, jak je rozpočet naplňován a jak obec hospodaří se svým majetkem. Následně pak předkládá doporučení zastupitelstvu. Jedním nejdůležitějších úkolů je kontrola účetnictví. Zastupitelstvo rozhoduje na zasedáních, která musí být otevřena pro veřejnost a zápis ze zasedání musí být dostupný občanům obce. Může rozhodovat o věcech, pokud je přítomna více jak polovina všech zastupitelů. Toto platí také pro přijetí věci, o které bylo hlasováno. Zastupitelstvo jedná dle jednacího řádu. Zasedání zastupitelstva se konají minimálně jednou za tři měsíce, pokud je však potřeba, lze zasedání svolat i častěji.

1.3.2 Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem. Tvoří ji starosta; místostarosta nebo místostarostové, pokud jich daná obec má více; a ostatní radní, kteří jsou voleni z řad zastupitelů. Tudíž je také, jako zastupitelstvo obce kolegiálním orgánem. Počet členů závisí na počtu zastupitelstva, protože nesmí přesáhnout 1/3 členů zastupitelstva. Také tento počet musí být lichý, tedy od 5 do 11 členů. Rada obce není povinná pro všechny obce, především pak pro obce se základním rozsahem přenesené působnosti, které mají malý počet obyvatel, radu nezřizují, poněvadž jim to ani nedovolí počet zastupitelů. Pak úkoly rady vykonává starosta s výjimkou těch, které vykonává zastupitelstvo. Rada obce může zřizovat komise, které pomáhají plnit úkoly, které radě obce byly přisouzeny. Členem komise také bývají odborníci na dané téma. Obec si může ustanovit komisi, kolik potřebuje, ale nejčastějšími komisemi jsou: komise pro rozvoj obce; pro životní prostředí nebo pro oblast kultury. Setkávání rady obce je pouze v případě, kdy je potřeba. Zasedání nejsou veřejná. Je schopna rozhodovat, jestli je přítomna nadpoloviční většina všech radních, k platnému rozhodnutí musí dát souhlas nadpoloviční většina. Rada také jako zastupitelstvo vydává svůj jednací řád. Nejdůležitějším úkolem obce je zabezpečit hospodaření obce na základě schváleného rozpočtu. Dále také vykonává rozdělení vnitřní organizace obecního úřadu. V samostatné působnosti rada obce ukládá pokuty podnikatelům, kteří si zřídili firmu na území obce a například v přenesené

působnosti rada obce vydává nařízení obce (Hendrych, 2016). Jak už tedy vyplývá rada obce rozhoduje jak v samostatné působnosti, tak i v přenesené působnosti.

1.3.3 Starosta obce

Starosta danou obci zastupuje navenek a stojí v čele obce. Jako členové rady, je starosta volen zastupitelem a jeden člen se stane starostou. Starosta může být také uvolněný nebo neuvolněný ze svého původního zaměstnání. Starosta má odpovědnost za chod celé obce. Svolává a předsedá na zasedání zastupitelstva a rady obce. Pokud není ustanoven tajemník, pak zastává jeho funkci (Hendrych, 2016). Zástupci starosty se nazývají místostarostové, jejich počet není nikde stanoven, tudíž zastupitelstvo dané obce si samo určí, kolik zástupců bude starosta mít. Ve většině malých obcí je jeden místostarosta, u větších měst pak místostarostů bývá dva a více. Avšak místostarosta není funkčně podřízen, tudíž starosta nesmí místostarostu jakkoliv úkolovat. Zastupitelstvo také určuje, který místostarosta bude starostu zastupovat starostu, když nemůže vykonávat jeho funkci. Ve statutárních městech se starosta nazývá primátor, který zastupuje město jako celek, a pokud se město dále člení na městské části nebo obvody, pak tyto části zastupuje starosta. Starosta a místostarostové jsou odpovědní zastupitelstvu obce.

1.3.4 Obecní úřad

Obecní úřad se skládá ze starosty; místostarostů; tajemníkem, pokud je zřízen; a běžnými zaměstnanci obce. Pokud je potřeba rada obce může ustanovit odbory a oddělení pro specifické oblasti jeho činnosti. Mezi běžné zaměstnance může zařadit například: účetní, pracovníky informačních technologií, referenty a úředníky. Obecní úřad rozhoduje především v přenesené působnosti, pouze v malé míře vykonává samostatnou působnost. Obecní úřady se dělí podle toho, kolik vykonávají přenesené působnosti. Dále jsou zde speciální obecní úřady, které mají na starost matriční činnost nebo stavební úřady, které vydávají stavební povolení občanům obce. Obecní úřady v obcích druhého a třetího stupně jsou povinni zřídit funkci tajemníka, který je v pracovně-právním vztahu k dané obci. Tajemník je zaměstnavatelem vůči zaměstnancům obce. Tajemník má pouze poradní hlas (Hendrych, 2016). Obecní úřad je tedy nedílnou součástí obce a zasluhuje se na celém rozvoji obce.

1.3.5 Zvláštní orgány obce

Zvláštní orgány obce se zřizují pouze pokud tak stanoví zvláštní zákony. Rozhodují tedy pouze v přenesené působnosti. Může se jednat například o přestupkovou komisi, která řeší jednotlivé přestupky občanů na území obce. Přestupková komise je ustanovena na základě

zákona o přestupcích. V obcích třetího stupně je pak povinnost zřídit povodňovou komisi (Hendrych, 2016).

Speciální postavení také zaujímá obecní policie, kterou může zastupitelstvo obce zřídit, na základě obecně závazné vyhlášky. Členové obecní policie jsou strážníci a pracují v pracovně-právním vztahu k obci. Mohou řešit pouze přestupky, nikoliv trestné činy, ty spadají do pravomoci státní policie. Také mají za úkol zabezpečit veřejný pořádek v obci. Veškeré financování obecní policie zabezpečuje obec z obecního rozpočtu. Obecní policie musí zasahovat pouze na území obce, kterou je zřízena. Na území jiné obce může zasahovat pouze v případě, kdy obec s jinou obcí uzavře veřejnoprávní smlouvu, což můžeme zahrnout do meziobecní spolupráce.

2 FORMY MEZIOBECNÍ SPOLUPRÁCE

V druhé kapitole se zaměříme na jednotlivé formy meziobecní spolupráce a organizace zastřešující spolupráci na celostátní úrovni. Přiblížíme si fungování svazků obcí, místních akčních skupin, Svazu měst a obcí ČR a Společenství obcí. Obce mezi sebou převážně spolupracují pomocí veřejnoprávních smluv, což jsou dle § 159 a následujících zákona č. 500/2004 Sb., Správní řád, ve znění pozdějších předpisů: „*dvoustranný nebo vícestranný úkon, který zakládá, mění nebo ruší práva a povinnosti v oblasti veřejného práva*“. Veřejnoprávní smlouvy musejí být účelné a musí plnit úkol veřejné správy.

Od 1. 1. 2024 přišla v účinnost nová legislativa, která upravuje novou formu meziobecní spolupráce a to Společenství obcí. Tato úprava proběhla především kvůli zjednodušení koordinace veřejných služeb na úrovni obcí a lepšího rozvoje obcí. Také zavedla pozici sdíleného úředníka, který má tomuto zjednodušení pomoci. Tato úprava klade důraz na společný výkon přenesené působnosti. Tato spolupráce ale musí být zcela dobrovolná. Také by samosprávným celkům měla pomoci fungovat více efektivněji (Ministerstvo Vnitra, 2024). Tato meziobecní spolupráce má podpořit využívání mikroregionů, které jsou přirozeným centrem právě pro spolupráci mezi obcemi. Také nemá zatěžovat občany a nevytvářet jim zbytečné bariéry v oblasti služeb veřejné správy (Jetmar, 2024). V následujících letech se ukáže zda byly splněny očekávání od této formy meziobecní spolupráce.

2.1 Společenství obcí

Společenství obcí je novou formou meziobecní spolupráce. Nová legislativa platí od 1. 1. 2024. Jedná se o jedinečnou formu spolupráce, která až do tohoto roku zde nebyla. Má velmi specifické podmínky, které na rozdíl od svazku obcí musí splňovat, a v této kapitole si je představíme. Svazek obcí, který je zde již popsán, se může se souhlasem příslušného krajského úřadu stát Společenstvím obcí. Nejdůležitějším dokumentem ve společenství jsou stanovy, na kterých se musí domluvit všichni, kdo chtějí být členy (Ministerstvo vnitra, 2024). Společenství upravuje obecní zřízení §§53a – 53f. Ve společenství také figuruje pojem tzv. „létaující úředník“. Kdy jeden úředník, se vzděláním ve veřejné správě, bude vykonávat administrativní činnost pro více obcí najednou. Přesně z toho důvodu, že malé obce mají častokrát v čele starostu, které je neuvolněný a post starosty dělá pouze jako vedlejší činnost a nemá takový přehled ve všech právních předpisech týkajících se obcí. A právě pro tyto obce se zde ustanovil tento úředník, aby těmto obcím pomohl s administrativou. Tento koncept byl vytvořen na základě zkušeností z jiných evropských zemích, především pak z Francie.

2.1.1 Kritéria pro vznik společenství obcí

Na rozdíl od svazku obcí společenství musí splňovat přesně daná kritéria, které jsou upraveny v obecním zřízení §53b. V této kapitole si jednotlivá kritéria přiblížíme (Ministerstvo vnitra, 2024):

- Minimální počet členských obcí – společenství musí založit alespoň 15 obcí. Pokud je však v ORP méně než 25 obcí, pak zakládajících obcí musí být alespoň tři pětiny všech obcí, které se na daném území ORP nacházejí.
- Správní obvod ORP – členy společenství mohou být pouze obce, které se nacházejí ve stejném správním obvodu, což je velký rozdíl oproti klasickým svazkům obcí. Toto kritérium je velkou překážkou pro obce, jelikož spoustu svazků obcí zahrnuje více jak jeden obvod a tudíž se ze svazku obcí nemůže stát společenství. Kvůli tomuto kritérium dochází k vylučování obcí, což vede k omezování meziobecní spolupráce. V krajním případě lze vyjednat s Ministerstvem vnitra výjimku.
- Exkluzivita členství – obec na rozdíl od svazku může být členem pouze jednoho společenství, avšak obce mohou být členy již založených svazků. Toto kritérium členství v ostatních formách meziobecní spolupráce nevylučuje.
- Omezený počet společenství v ORP – tento počet závisí na velikosti správního obvodu. Počet obcí registrují příslušné krajské úřady. V tabulce 1 můžeme vidět přesné počty

Tabulka 1: Počty společenství dle velikosti ORP

Velikost správního obvodu (počet obcí)	Maximální počet společenství
do 40	1
41 – 60	2
61 – 80	3
více než 80	4

Zdroj: Ministerstvo vnitra, 2024

2.1.2 Přejít na společenství obcí

Jak už je v úvodu řečeno, tak některé svazky obcí se rozhodly přejít na tuto novou formu meziobecní spolupráce, proto svazek obcí musí přetransformovat na společenství obcí. Avšak musí splňovat všechna kritéria vyjmenované výše. Přejít musí schválit nejvyšší orgán svazku obcí. Pokud potřebují výjimku z kritéria o správním obvodu, musejí požádat

Ministerstvo vnitra, které jim výjimku udělí pouze v případě, že přispívá k lepšímu společenství na daném území nebo k tomu jsou objektivní skutečnosti (Jetmar, 2024).

Jestliže svazek obcí splní kritéria, která jsou daná obecním zřízením, následuje změna stanov, coby nejdůležitějšího právního předpisu v meziobecní spolupráci. Ve stanovách musejí změnit nejvyšší orgán, který se v této nově zavedené právní úpravě nazývá shromáždění starostů. Musejí změnit název, který přechází ze svazku obcí na společenství obcí. A také jsou povinni rozšířit předmět činnosti. Vzorové stanovy jsou dostupné na webových stránkách Ministerstva vnitra. Po změně stanov nastává zápis do rejstříku svazků. Zápis provádějí příslušné krajské úřady, které také provádějí kontrolu zda jsou splněny všechna kritéria daná zákonem (Jetmar, 2024).

2.1.3 Vznik nového společenství obcí

Společenství obcí může vzniknout také jako úplně nový subjekt, a postup výše uvedený nemusí absolvovat. Při vzniku nového společenství obce musejí ustanovit tzv. přípravný výbor. Výstupem je smlouva o vytvoření společenství obcí a stanovy. Opět musejí splňovat kritéria vymezená zákonem. Součástí stanov je určení statutárního orgánu. I zde se provádí zápis do rejstříku svazků, při které krajský úřad na žádost, rozhoduje zda dané společenství zapíše nebo ne. Krajskému úřadu musí předložit stanovy a smlouvu o založení (Jetmar, 2024).

2.1.4 Sdílený úředník

Se změnou legislativy přišel i nový pojem tzv. Sdílený úředník nebo také Létající úředník. Létající úředník je především pojem užívaný v žurnalistce či neformální řeči úředníků, oficiální název je zaměstnanec společenství obcí. Členské obce společenství obcí mohou spolu uzavřít dohodu, které je zavazuje, že budou sdílet jednoho úředníka, který bude vykovávat jak přenesenou působnost tak i tu samostatnou. Ačkoliv tento post byl zaveden převážně kvůli té přenesené působnosti, kterou musejí vykonávat všechny obce včetně těch nejmenších. Ovšem sdílený úředník v přenesené působnosti může vykonávat pouze ty činnosti, které stanoví zákon. Je to stejný okruh činností, které provádějí obce se základním rozsahem přenesené působnosti, z čehož vyplývá že smí vykonávat pouze malý rozsah činností.

Sdílený úředník vznikl především proto, že i ty nejmenší obce musí vykonávat v nějakém rozsahu přenesenou působnost a tyto obce nemají na to odborně vzdělaný personál. Jelikož v těchto obcích je povětšinou neuvolněný jak starosta tak i místostarosta. Zastupitelé v těchto

obcích také ve valné většině neuvolnění. Tento úředník by měl mít stejné postavení jako běžný úředník na obecním úřadu, který pro obec normálně pracuje.

Dle ministerstva vnitra by neměli obcím vznikat další náklady. Taktéž by neměl stoupat počet zaměstnanců ve veřejném sektoru, ve kterém už v České republice pracuje až příliš mnoho zaměstnanců s porovnáním s ostatními podobně zalidněnými státy.

2.1.5 Společenství obcí Jilemnicko

V České republice je společenství obcí využíváno jen velmi málo, ale v budoucnu se očekává, že další společenství budou vznikat, ať už transformací ze svazku obcí nebo se budou zakládat zcela nová společenství obcí.

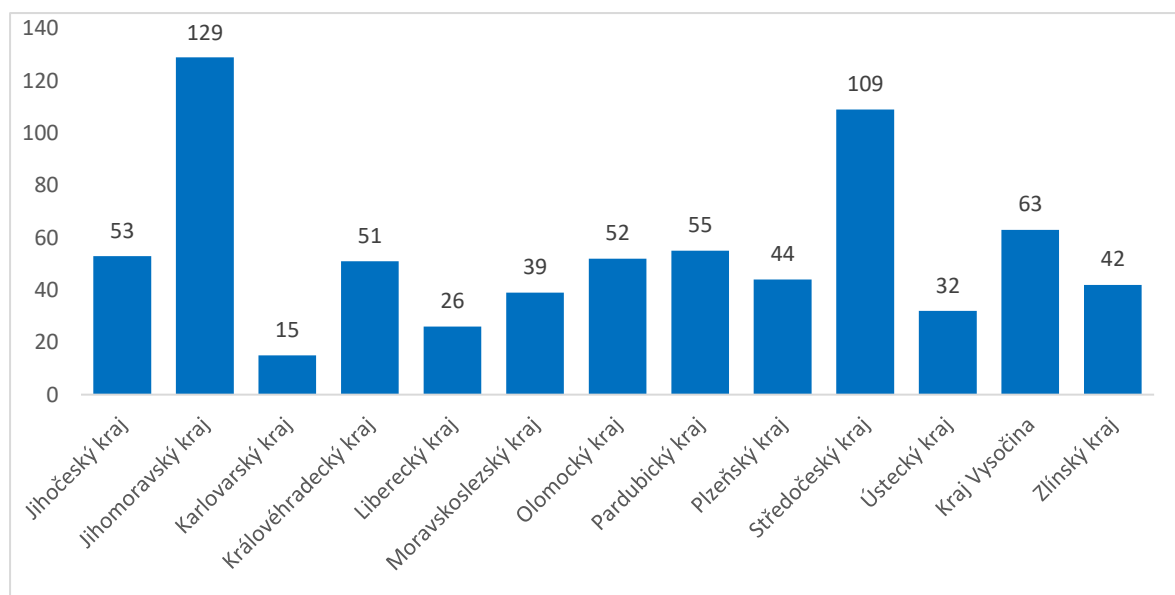
Prvním případem společenství obcí v České republice je Společenství obcí Jilemnicko. Dříve zde působil svazek obcí Jilemnicko, ale zástupci obcí se rozhodli tento svazek přetransformovat na tuto novou formu meziobecní spolupráce. Smlouvu celkově podepsalo 21 obcí, z čehož vyplývá že splňují kritérium, kdy ve společenství musí být minimálně 15 obcí ve stejném správním obvodu. Ve společenství bude zaveden tzv. sdílený úředník, který pro společenství obcí bude vykovávat přenesenou působnost. Úkolem společenství také bude posilování rozvoje a lépe zkoordinovat veřejné služby pro občany členských obcí.

Dosavadní svazek obcí, který již funguje dvě desítky let, nezanikne úplně, pouze se zaměří na jinou oblast činností. Hlavní činnost svazku se především zabývá likvidací odpadu a celkově s jeho nakládáním. Jelikož zde proběhla transformace, tak bude nutné svazku změnit název na jiný (<https://www.kraj-lbc.cz/aktuality/na-jilemnicku-vzniklo-prvni-spolecenstvi-obci-v-republice-n564653.htm>).

2.2 Svazek obcí

Svazky obcí jsou zakotveny v obecním zřízení v § 49 až § 53. Jsou to právnické osoby, které mají určitá práva a povinnosti. Jsou to svazky zcela dobrovolné a záleží pouze na členech zda chtějí být součástí nebo ne. Členem SO mohou být pouze obce, které toto vykonávají v samostatné působnosti. SO také můžeme mít označení „mikroregion“, což je ale pouze jen neoficiální název. Obce mohou být členy i více jak jednoho SO. Tato forma spolupráce je velmi populární a je nejčastěji využívanou. Jak můžeme vidět na Obrázku 2, tak v každém kraji v ČR jsou SO hojně využívány. Jediným krajem, kde žádný SO není je hlavní město Praha. Celkový počet SO v roce 2014 činil 710. Tento počet se ovšem neustále mění z důvodu, že se stále vytvářejí nové nebo ty stávající naplní svůj účet a už nejsou potřeba, tak

zaniknou. V roce 2023 bylo už svazků obcí téměř 800. SO zakládají obce, které mají společný zájem k vyřešení určitého problému v daném regionu. Obce, které jsou členi mají ve většina případů společné hranice, není to však pravidlem, aby je měli. V obecním zřízení v § 50 jsou vyjmenovány příklady předmětů činnosti, které svazky mohou vykonávat, např. ochrana životního prostředí, školství, sítě technického vybavení a další. SO jsou jedním z kladných alternativ spojování obcí, které jak už je zde psáno, zde na území ČR docházelo násilnou formou. O členství v SO rozhoduje zastupitelstvo obce. Mohou také spolupracovat s fyzickými nebo právníckými osobami, které nejsou obcemi. Svazky obcí jsou tedy nepostradatelným prvkem pro rozvoj společenství a budování pevných vazeb mezi obcemi. Svazek obcí je nový název pro dobrovolné svazky obcí. Tento název tohoto uskupení dostal s novou legislativou, která je účinná od 1. 1. 2024.

Obrázek 2: Počet SO v krajích k 2014

Zdroj: *Souhrnná zpráva k analýzám DSO, vlastní zpracování*

2.2.1 Vznik a zánik svazku obcí

Svazek obcí může pouze vzniknout v případě, že ve správním obvodu se nenachází už nějaký podobný svazek se stejným účelem. Svazek obcí může vzniknout pouze na základě zakladatelské smlouvy, kde se musí určit statutární orgány a osoby, které jsou určeny k podání žádost k zapsání do rejstříku. Ke smlouvě se také musí doložit souhlas všech obcí ve společenství, že opravdu chtějí být součástí tohoto SO. Svazky obcí vznikají procesem, který bude v této kapitole popsán. Je důležité, aby veškeré kroky, které zde byly popsány byly v souladu se zákony, především dle obecního zřízení nebo vyhláškami ministerstva vnitra.

- Návrh a projednání změn: Návrh pro založení ve většině případů podává starosta nebo zastupitelé jednotlivých obcí. Nejdříve se návrh musí v zastupitelstvech projednat a určit, pro jaký záměr se bude společenství používat a zda s tímto záměrem všechny obce souhlasí.
- Schválení zastupitelstvy obcí: Všechny obce, které se chtějí stát členy společenství, musí schválit návrh ve svém zastupitelstvu. K tomuto kroku musí být zasedání zastupitelstva, kde se tento návrh projedná buď schválí nebo neschválí.
- Smlouva o vytvoření svazku: Po schválení návrhu je nutné uzavřít zakladatelskou smlouvu o vytvoření společenství. Tato smlouva musí obsahovat dle obecního zřízení: základní údaje, účel, práva a povinnosti všech členů, jakým způsobem bude svazek financován, jaké jsou jeho orgány a den, kdy SO vzniklo.
- Registrace svazku obcí: Po uzavření smlouvy se musí SO zaregistrovat do rejstříku, který vedou příslušné krajské úřady. Při registraci je nutno předložit smlouvu a další potřebné dokumenty.
- Zahájení činnosti: Po kladném vyřízení registrace na krajském úřadu, mohou obce, začít plnit účel, který vedl k založení společenství. Všechny obce by si měly poskytovat informace o dosahování společného zájmu.

Zánik svazku obcí nastává tehdy, pokud byl naplněna podstata, proč byl svazek založen. Před zánikem musí nastat likvidace svazku, aby se řádně rozdělil majetek všech obcí. Nově také může svazek obcí zaniknout z důvodu transformace na společenství obcí. Při zániku je společenství vymazáno z příslušného rejstříku. Výmaz z rejstříku provádí příslušný krajský úřad.

2.2.3 Hospodaření svazku obcí

Na hospodaření SO se podílejí všechny obce, které jsou členy. Veškeré informace o vložení majetku obcemi musí být ve stanovách. Obce mohou do společenství vkládat majetek obce, se souhlasem zastupitelstva. Obce na dosahování cílů mohou také dostat dotaci od Evropské unie, či ze státního fondu nebo kraje. SO také mohou generovat vlastní zisk z činnosti, kterou jako svazek provozují, není to však jejich hlavní náplní. Výdaje jsou vynakládány na provoz SO, k realizaci projektů nebo k zajištění služeb, které jsou potřeba k poskytování lepších podmínek pro život v obci. Nejčastějšími výdaji jsou pak například: výdaje na školství, kulturu, infrastrukturu nebo společného nakládání s odpadovým materiálem. Všechny zdroje musí být vynaloženy efektivně.

SO hospodaří dle svého rozpočtu, který musí být schválen nejvyšším orgánem svazku. Ve většině případů je to valná hromada, která je složená ze zástupců jednotlivých obcí. Jako každý rozpočet i tento obsahuje příjmy a výdaje, které jsou potřeba k činnosti SO a k dosahování jeho cílů. SO také musí vést účetnictví, jako všechny ostatní právnické osoby. Vše musí být v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb., O účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Kontrolu účetnictví provádějí krajské úřady nebo nezávislí auditori. Členské obce však také mohou provádět kontrolu.

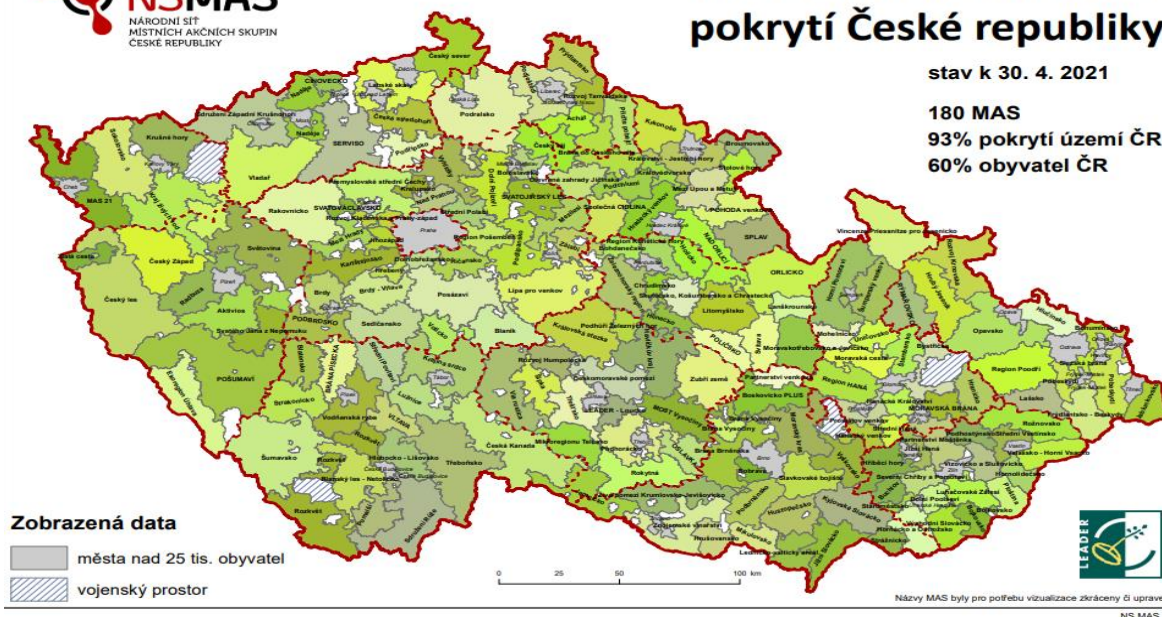
Velmi důležitá je ve veřejné správě transparentnost, a to platí i v tomto případě. Informace o celkovém hospodaření a rozpočtu musí být veřejně dostupné pro každého, a to například ve formě webových stránek SO. Tento ukazatel je důležitý pro důvěru mezi veřejnou správou a občany obcí.

2.3 Místní akční skupiny

Místní akční skupiny jsou další velmi používanou formou meziobecní spolupráce, jak můžeme vidět na obrázku 3. MAS mohou mít dvě různé právní formy a to občanské sdružení nebo obecně prospěšná společnost. Místní akční skupiny pracují na principu propojení soukromého a veřejného sektoru. Soukromý sektor je zejména zastoupen zemědělci nebo malými podnikateli. MAS sdružují především venkovské obce. Jednou z podmínek pro ustanovení MAS je, že musí mít od 10 000 obyvatel do 100 000 obyvatel a obce musí mít maximálně 25 000 obyvatel. Obec může být součástí pouze jedné MAS. V roce 2021 bylo na území ČR evidováno 180 místních akčních skupin. Každá MAS musí obdržet tzv. Osvědčení o standardizaci. Toto osvědčení prokazuje, že MAS splnila všechny povinnosti a ukázala, že maximálně prosazuje spolupráci na svém území. MAS jsou zřizovány dle nařízení Evropského parlamentu čl. 25 – 28. Vznikají na základě iniciativy EU nebo národních programů. Metoda, která se používá při financování MAS se jmenuje LEADER, což z francouzského překladu znamená Propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku. LEADER vždy postupuje přístupem zdola nahoru. Prvotní podněty na projekty přicházejí od soukromého sektoru. Důležitou roli také hraje výměna zkušeností na všech úrovních včetně té mezinárodní (Národní síť MAS ČR, z.s., 2024).

stav k 30. 4. 2021

180 MAS
93% pokrytí území ČR
60% obyvatel ČR

Obrázek 3: Místní akční skupiny

Zdroj: www.nmascr.cz/o-nas/co-jsou-mas/

2.3.1 Hospodaření místních akčních skupin

Jak už jsem zde psala velký podíl na hospodaření MAS má Evropská unie. Kdy místní akční skupiny dostávají dotace, které následně rozdělují malým podnikatelům. Hlavním zdrojem jsou tedy finance z Evropského fondu pro rozvoj venkova. Další fondy, které mohou MAS čerpat jsou například Evropský sociální fond nebo Evropský fond pro regionální rozvoj. Důležitým zdrojem jsou také dotace z ČR. Mohou to být dotace z národních nebo regionálních rozpočtů. MAS také mohou generovat vlastní zisk, ale ten tvoří pouze minimální část příjmů MAS. Část svých příjmů mohou také dostat od soukromých firem, kdy navážou spolupráci v rámci udržitelného financování. Výdajovou část rozpočtu především tvoří financování projektů, což je činnost, pro kterou byly vytvořeny Místní akční skupiny. Menší část pak tvoří provozní výdaje, což mohou být například mzdy, energie a další.

Jako každá organizace, i MAS sestavují svůj rozpočet, který schvaluje valná hromada, což je nejvyšší orgán Místních akčních skupin. Rozpočet samozřejmě zahrnuje veškeré plánované příjmy a výdaje. MAS také vedou účetnictví a musí zajistit jeho transparentnost. Veškeré informace o hospodaření MAS musí být dostupné pro veřejnost. Kontrolu účetnictví provádí státní orgány nebo auditorské firmy.

2.4 Svaz měst a obcí ČR

SMO ČR je velmi důležitou organizací pro meziobecní spolupráci. Vznikl v roce 1989 kvůli posílení místních samospráv po velkých reformách ve státní správě. Svaz měst a obcí ČR je tedy celostátní organizace, která sdružuje 2 840 měst a obcí, což je také 45,16 % všech obcí na území ČR (SMO ČR, 2023). Tato organizace slouží především pro lepší vyjednávací pozici ze strany obcí, kdy i nejmenší obce mohou prosazovat své zájmy na celostátní úrovni. Členství v SMO ČR má posílit i zlepšit kvalitu života všech obyvatel, kteří jsou tohoto uskupení součástí. Cíle SMO ČR jsou tedy především v hájení zájmů obcí vůči státu a jeho institucím; podporuje meziobecní spolupráci; prosazuje vzájemné vyměňování informací a zkušeností z praxe; poskytuje poradní orgán obcím např. v oblasti dotací z EU, veřejné správy s ní spojenou legislativou; organizují školicí akce zaměstnancům obcí nebo jiné výukové programy. SMO ČR tedy hraje velkou roli v rozvoji obcí. Svaz měst a obcí ČR je tedy důležitým partnerem pro česká města a obce, a to nejen v rámci meziobecní spolupráce, ale i v ostatních aspektech efektivního fungování obcí.

2.4.1 Hospodaření Svazu obcí a měst ČR

Jak už zde bylo psáno, tak hospodaření v SMO ČR zabezpečuje především Rada Svazu měst a obcí. Hlavním zdrojem příjmů jsou členské příspěvky; dotace z fondů jak z ČR tak i těch z EU. Další z příjmů mohou být například sponzorské dary od soukromých subjektů, kteří se podílejí na posílení vztahů mezi soukromým a veřejným sektorem. Výdaje tvoří běžné provozní výdaje, které jsou například mzdy pracovníků Svazu; energie nebo výdaje na celkový provoz. Další výdaje jsou výdaje na financování projektů. Kontrolu účetnictví zde provádí kontrolní výbor a dále pak mohou kontrolu externí audity. Opět zde hraje důležitou roli transparentnost tak, jako u všech organizací veřejné správy. Veškeré informace o účetních záznamech tedy musí být veřejně dostupné pro širokou veřejnost.

2.4.2 Organizační struktura Svazu měst a obcí ČR

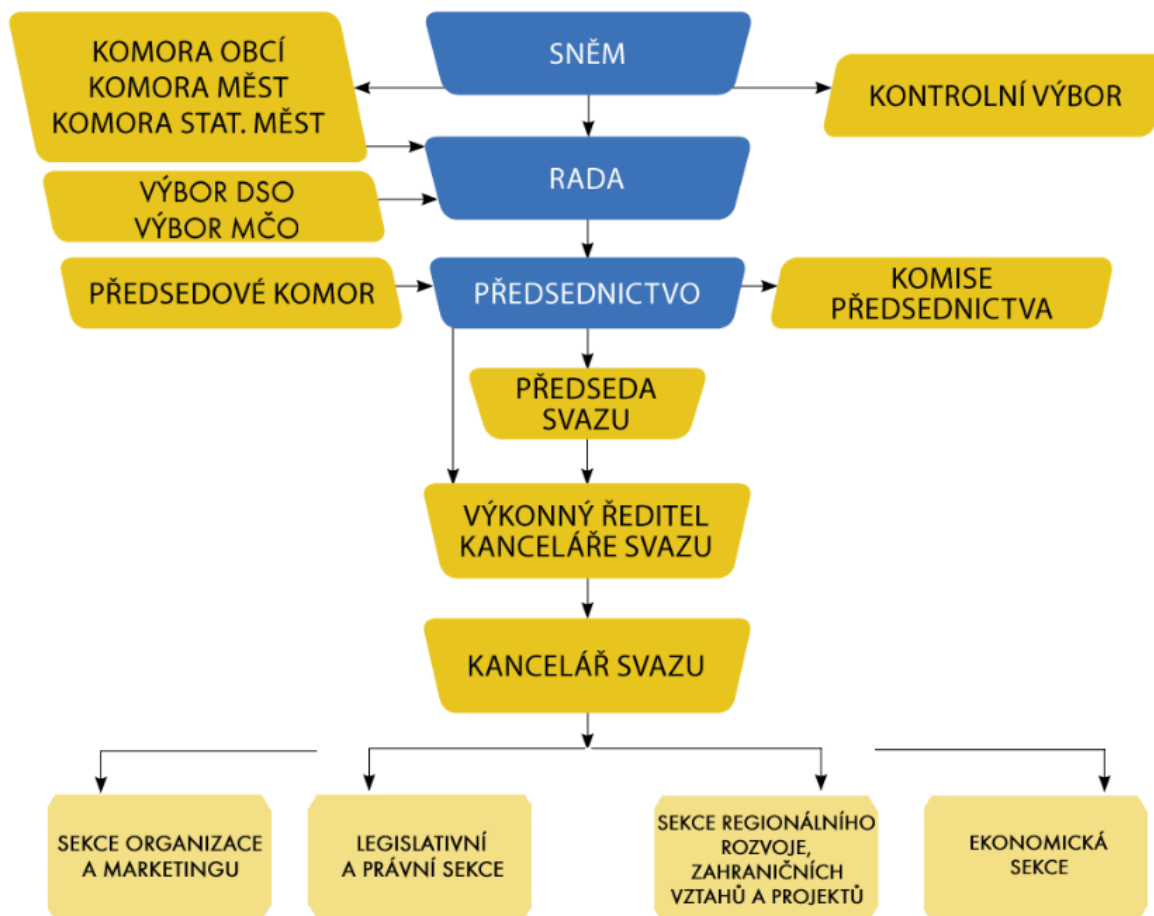
Každá organizace musí mít svoji strukturu a tak je to tomu i v SMO ČR. Je navržena tak, aby byly efektivně rozloženy všechny jeho činnosti, a tak organizace může provádět veškeré činnosti, které jsou potřeba v rámci zájmu měst a obcí. Jednotlivé vazby mezi jednotlivými orgány SMO ČR můžeme vidět na Obrázku 4. Nyní si popíšeme jednotlivé orgány SMO ČR (SMO ČR, 2024):

- Nejvyšším orgánem v SMO ČR je Sněm svazu. Skládá se ze zástupců všech členských obcí. Sněm zasedá každé dva roky. Jeho úkoly jsou schvalování dokumentů svazu, což

mohou být například: stanovy nebo vnitřní předpisy; schvaluje hospodaření nebo určuje to, jakým směrem povedou činnosti svazu. Sněm také zřizuje komory a obce jsou do nich začleněny podle svého statusu. Tudiž máme komoru zvlášť pro obce, města a statutární města, v poslední komoře je také zahrnuta Praha.

- Rada svazu řídí SMO ČR v době mezi jednotlivými zasedání sněmu. Má na starosti schvalování výsledku hospodaření. Také schvaluje rozpočet na další rok. Je odpovědná Sněmu. Momentálně má 108 členů. Rada zabezpečuje dva výbory. Jeden pro SO a druhý pro MČO. Výbory hájí zájmy členů ve svých oblastech. Tyto výbory jsou pevnou součástí organizační struktury svazu.
- Výkonný orgán SMO ČR se jmenuje Předsednictvo. Zabezpečuje činnost svazu, během doby, kdy nezasedá rada. Skládá se z předsedy, místopředsedů a dalších členů, kteří jsou voleni radou, a jsou jí i odpovědní. Jeho činnost spočívá na řízení svazu; přípravě dokumentů pro jednání nebo v koordinaci práce kanceláře svazu.
- Nejvyšším představitelem SMO ČR je Předseda, který svaz reprezentuje navenek. Předsedá radě a předsednictvu. Zajišťuje, aby rozhodnutí sněmu a předsednictva byla řádně implementována. Jeho zástupci jsou místopředsedové, kteří zastupují předsedu, pokud není přítomen a celkově pomáhají předsedovi v jeho činnosti. Místopředsedové jsou také jmenováni jako předsedové jednotlivých komor. Předsednictvo má také poradní orgány, které se nazývají Komise předsednictva.
- Administrativní oddělení je Kancelář svazu. V čele stojí výkonná ředitelka svazu. Skládá se z jednotlivých zaměstnanců svazu včetně odborníků, kteří jsou také součástí svazu. Kancelář svazu se dělí na jednotlivé sekce, kterých jsou momentálně čtyři. Vede účetnictví a zajišťuje každodenní chod svazu. Poskytují odborné poradenství členům a organizují vzdělávací kurzy nebo konference. Celkově zabezpečují finanční stránku svazu. Zajišťuje také vztahy na mezinárodní úrovni.
- Kontrolním orgánem je Kontrolní výbor. Členové jsou sněmem. Především kontrolují hospodaření a finanční stránku svazu. Také kontrolují, jestli jsou dodržovány vnitřní předpisy vydané svazem. Kontrolní výbor má také na starosti kontrolu dodržování stanov.

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

Obrázek 4: Organizační Struktura SMO ČR

Zdroj: www.smocr.cz/cs/o-nas/organizaacni-struktura

3 VÝHODY A NEVÝHODY MEZIOBECNÍ SPOLUPRÁCE

Tak jako všechno i meziobecní spolupráce má své výhody a nevýhody. Meziobecní spolupráce má více kladů než těch záporných vlastností. Spolupráce je ale vždy potřebná. V následující kapitole se na tyto aspekty spolupráce podíváme detailně.

3.2 Výhody meziobecní spolupráce

Meziobecní spolupráce nabízí obcím celou řadu výhod, kterých mohou využít k lepšímu fungování svých obcí. Velkou výhodou mají především malé obce, které mohou z meziobecní spolupráce profitovat tím způsobem, že náklady na větší projekty rozdělí mezi více subjektů. Jedním z příkladů velkých projektů, které obce staví společně mohou být čističky odpadních vod nebo společné mateřské nebo základní školy. Což vede k výsledku lepšího a efektivnějšího fungování obcí, ke zvýšení životní úrovně v obcích a celkově k jejich výraznému rozvoji.

Obce v rámci meziobecní spolupráce získávají nové technologie, které jim mohou pomoci tím, že šetří jejich náklady, což může znamenat, že obce budou poskytovat lepší veřejné služby svým občanům (Gavlasová, 2007, str. 15). Technologie v dnešním pokrokovém světě spolu s výměnou informací jsou velmi důležité, proto by se na tyto aspekty měly obce více zaměřovat. Jedním z příkladů vývoje samosprávy může být například digitalizace dokumentů vydávané jak v samosprávě, tak veřejné správě. Tedy i lepší dostupnost pro veřejnost a tím i lepší navázání vztahů se svými občany.

Jelikož obce nejsou nadřazeny nikomu, včetně státu, tak samospráva vytváří určitou formu rovnováhy k centru. Kdy obce mají svoji vlastní suverenitu a stát jako celek do ní nemůže zasahovat. Zasáhnout může pouze v případě, že byl porušen zákon. Což vede k větší důvěře mezi místní politikou a svými občany, která může znamenat větší participaci občanů vůči obci, ve které mají své bydliště. A také ke sbližování obcí ve stejném regionu (Vanags, 2003).

Pozitivum na spolupráci je také, že větší množství obcí může dosáhnout na dotace z evropských fondů, což je velmi důležité pro rozvoj celého našeho území. Může to být například lepší ochrana životního prostředí, což je momentálně velmi důležité téma, do kterého se zapojují všechny subjekty; nebo zlepšení školství, které se momentálně také potýká se spoustou problémů, které se musejí vyřešit. (Ježek, 2015)

3.3 Nevýhody meziobecní spolupráce

Největším problémem meziobecní spolupráce je v nedostatečném ukotvení v legislativě. V českém právním řádu nejsou přesně vymezeny všechny formy meziobecní spolupráce nebo ty formy, co zakotvení mají jsou v různých právních předpisech, což může způsobovat nepřehlednost jak pro veřejnost, tak i pro zástupce obcí. Proto navrhuji sjednocení legislativy, která se týká meziobecní spolupráce do jednoho zákona nebo může být doplněno obecní zřízení o paragrafy, které budou zahrnovat jednotlivé formy spolupráce a všechny potřebné informace k nim.

Dalším velkým problémem meziobecní spolupráce je velký nárůst byrokracie a administrativy, kdy i ty nejmenší obce se mohou podílet na meziobecní spolupráce, které mají pouze několik zaměstnanců, kteří ani nemusejí mít vzdělání v oboru ekonomie či veřejné správy, a musejí rozhodovat o věcech, které mohou být velmi složité a komplexní v těchto oborech, proto se častokrát stane, že se starosta rozhodne nezapojovat svoji obec do žádné z forem meziobecní spolupráce, což může vést ke stagnaci v oblasti rozvoje obce.

Nevýhodou může ale být dlouhý proces při rozhodování nebo pokud obce začnou mít mezi sebou konflikty, tak je velmi složité najít společné řešení, proto obce jsou nuceny opustit nebo dokonce zrušit některou z forem meziobecní spolupráce. Proto je velmi důležité vést dlouhé společné jednání k odstranění tohoto problému, ačkoliv tyto případy se nedějí často a jsou pouze ve výjimečných případech, stále nejsou ze sta procent vyloučeny (Vanags, 2003).

Malé obce, které mají pouze omezené rozpočty také mohou mít strach, že meziobecní spolupráci nedokážou zafinancovat, a tedy budou muset žádat o úvěr u některé z peněžitých ústavů, což vede k vysokému zadlužení obcí, což pro obce ani pro stát není prospěšné. Pokud už se pro meziobecní spolupráci zastupitelstvo obce přeci jen rozhodne, tak je velmi složité sestavit a schválit svůj rozpočet (Vanags, 2003)

Dotace jsou velkou součástí meziobecní spolupráce, ale také mohou mít za následek velké finanční problémy pro obce. Dotace jsou ve spoustě případů vypláceny účelně, což znamená, že obce musejí udat přesný důvod, proč dotaci potřebují. Toto vede opět k nárůstu administrativy, což ale není největší problém, který se týká dotací. Jelikož EU momentálně z valné většiny vyplácí účelové dotace, které pak podléhají kontrolám. Pokud pak kontrola zjistí, že dotace nesplnila účel, obce musí celou dotaci vrátit, což vede k velkým finančním problémům pro obce, a může to až v krajním případě znamenat krach obce a následný její zánik (Provazníková, 2009).

4 MEZIOBECNÍ SPOLUPRÁCE V ČR - PRAXE

Jak už je zde zmíněno, tak meziobecní spolupráce je v České republice hojně využívaná v různých formách. Stále se vedou debaty na toto téma a jak meziobecní spolupráce ještě vylepšit, aby byla dostupná pro úplně všechny. V této kapitole si představíme konkrétní příklady využívání meziobecní spolupráce v oblasti školství, nakládání s odpady, dopravou, bezpečnosti a sociálních služeb.

4.1 Meziobecní spolupráce ve školství

V oblasti školství je meziobecní spolupráce velmi často využívaná, jelikož malé obce neprovozují školská zařízení jak pro předškolní děti, tak pro děti školního věku. Momentální situace ve školství je velmi napjatá, jelikož je velmi málo míst na všech úrovních školských zařízení. Dobře nastavené školství je velmi důležité nejen pro obce, ale pro fungování celého státu, jelikož školství je jedním z ukazatelů vysoké úrovně státu a dobrých podmínek pro život v něm. V České republice již máme několik úspěšných projektů v rámci meziobecní spolupráce ve školství. Jednou z forem meziobecní spolupráce jsou komunitní školy, ke kterým si uvedeme příklady z praxe. Další formou je také svazkové školství, které má také úspěšně končené projekty, jeden si zde podrobně popíšeme. Další možnosti jsou například kolektivní vzdělávání pedagogů nebo sdílení dobrých zkušeností apod.

4.1.1 Příklady dobré praxe ve školství

Jedním z největších projektů v oblasti školství byl projekt Kokos. Tento projekt je příkladem úzce spolupracujících základních škol. Tohoto projektu se účastnilo 10 škol z regionů Praha – západ, Praha – východ a Benešov. Projekt trval tři roky a měl zapříčinit rozvoj škol a vzdělávání pedagogů. Důležitým faktorem bylo také si uvědomit sounáležitost se školou, ve které pracují. Tento projekt však těmito třemi roky neskončil a pokračuje dál, například ředitelé jednotlivých škol se dále střetávají a vyměňují si dále zkušenosti, které jsou v tomto oboru velmi důležité (<https://www.smocr.cz/cs/projekty/ukoncene-projekty/meziobecnni-spoluprace/priklady-dobre-praxe/oblast-skolstvi>).

České školy také spolupracují se školami z ostatních nejen evropských zemích. Příkladem může být například Přidružené školy UNESCO, kde spolupracují více jak 9 000 škol z více jak 180 zemí světa, z čehož vyplývá, že na této spolupráci opravdu pracují téměř všechny nezávislé státy. Jenom v České republice je do projektu zapojeno 53 škol a další se v budoucnu mohou ještě přidat. Do tohoto projektu se mohou přidat školy základní, střední nebo vyšší odborné. Na posledním střetnutí českých škol, které jsou do projektu zapojeny se

vyhodnocoval školní rok a co do toho další zlepšit, přesněji řečeno jaké priority by měly školy mít. Opět zde proběhla výměna zkušeností i potřebných informací (<https://www.skoly-unesco.cz/>).

První svazkovou školou, která vznikla na území České republiky byla v Karlovarském kraji a nazývala se ZŠ a MŠ Regionu Karlovarský venkov. Tato škola byla založena v roce 2006 a to z toho důvodu, že v daném regionu byl nepříznivý demografický vývoj. Obce nedokázaly jednotlivé školy financovat a náklady na provoz se stále zvyšovaly. Tento fakt zapříčinil, že se uvažovalo o uzavírání mateřských a základních škol v daném regionu. Pokud však nastává uzavírání škol pak se dostupnost kvalitního vzdělání rapidním způsobem oslabuje. Konečný následek je úpadek regionu a stagnace rozvoje. Toto obce však nechtěly dopustit a tak se rozhodly založit svazkovou školu, kterou budou financovat společně. Tohoto projektu se účastní tři obce, které o všem rozhodují kolektivně. Toto má pozitivní dopad na všechny občany daných obcí. Zřizovatel školy jak už je z názvu patrné je Svazek obcí Region Karlovarský venkov, a sdružuje obce Sadov, Hájek a Otovice. Důležitým ukazatelem, že tato svazková škola funguje je to, že kvalita výuky zůstala stejná, ba dokonce se v některých oblastech zvýšila

(https://www.smocr.cz/shared/clanky/5137/Z_kladn_kolstv_Zachov_n_kolsk_ch_za_zen_Ostrov.docx).

Další formou meziobecní spolupráce, která je zde již zmíněna jsou tzv. komunitní školy. Komunitní školy jsou tedy dle SMO ČR: otevřená centra a komunity, která mají zajistit lepší postavení v rámci obce a i lepší zapojení rodičů do výuky svých dětí. Toto zapojení by mělo být efektivní a pouze ve smysluplném rozsahu. Jedním z příkladů je i základní škola Pardubice, Staňkova 128. V této škole jsou bráni rodiče jako partneři školy, se kterým společně realizují výchovu a vzdělávání dětí. Například škola rodiče zapojuje do organizování akcí v rámci výuky. Rodiče se také mohou zapojit do čtení pro děti ve školní družině. Tyto projekty jsou velmi důležité pro dobrý rozvoj dětí. Dalším případem komunitní školy je základní škola v Opočnu, která rozvíjí aktivity v rámci komunity. Je zde zaveden přístup, že škola slouží jako centrum, které slouží dětem ne jenom jako vzdělávací instituce, ale mohou zde navštívit i poradenské centrum, jelikož mentální zdraví je u dětí velmi důležité a rozvoj toto odvětví by mělo být prioritní pro celý stát. Důležitým aspektem je také informovanost rodičů, a tudíž škola pořádá neformální střetnutí pro rodiče. Pokud rodiče mají kladný přístup k těmto aktivitám, tak i děti budou mít dobrý přístup ke škole, což může znamenat, že děti

budou mít k sobě navzájem dobrý vztah, což je velmi důležité (<https://www.smocr.cz/cs/projekty/ukoncene-projekty/meziobecni-spoluprace/priklady-dobre-praxe/oblast-skolstvi>).

4.2 Meziobecní spolupráce v nakládání s odpady

Nakládání s odpady a recyklace odpadu je dnes velmi probírané téma i v souvislosti se smlouvou Green Deal, kterou se Česká republika zavázala plnit. Obce často spolupracují na společných projektech v této oblasti. Nejčastěji obce spolupracují na výstavbě čističky odpadních vod či provozu společné skládky. Odpady jsou součástí našeho každodenního života a všichni by s ním měli nakládat, tak aby se mohl odpad dále mohl nějakým určitým způsobem použít. V České republice je třídění odpadu velmi rozšířené a téměř tři čtvrtiny všech domácností na území ČR třídí odpad alespoň základním způsobem. Stále jsou zde ale činnosti, které by v této oblasti bylo potřeba zlepšit, např. zálohování PET lahví nebo plechovek. V evropských zemích tyto technologie mají a jsou velmi využívány.

4.2.1 Příklady dobré praxe v oblasti nakládání s odpady

Společnosti, které jsou založeny obcemi v této oblasti jsou dlouhotrvající projekty a mohou už trvat několik desítek let. Jednou z takových příkladů je i Svazek obcí Čistý jihovýchod, který založil společnost Hantály s. r. o. Tato společnost zajišťuje svoz odpadů z 32 obcí, provozování sběrných dvorů, kam patří nebezpečný odpad. Jsou zde také třídírny odpadu a ten který se ještě dále může využít je předán jiné společnosti, která se zabývá recyklací odpadu. Hantály s. r. o. se nacházejí ve Velkých Popovicích a zajišťují čisté prostředí občanům na Břeclavsku a Hustopečsku. Tato firma vznikla z důvodu častých černých skládek na daném území a neuspokojivý stav skládek, které zřizovaly obce. Společnost byla založena v roce 1994 a dále se pak rozšiřovala. V roce 2013 organizace otevřela kompostárny, které napomáhají k lepšímu životnímu prostředí a péči o něho. Společnost pro občany nebo firmy nabízí celou škálu služeb. Nejdůležitější je svoz odpadu; provozování ekologické skládky, na které se ničí odpad s co největším ohledem na životní prostředí; zpracovávání odpadu na dále použitelný materiál, což může být například beton či asfalt; také zajišťují čištění ulic a pozemních komunikací; a jak už zde bylo zmíněno také provozují kompostárnu nebo sběrné dvory (<https://www.hantaly.cz/>).

Dalším úspěšným projektem je podpora třídění odpadu v Ostravě a jejím okolí. Město Ostrava v roce 2010 spustila rozsáhlou kampaň v oblasti třídění odpadů, ve které informuje a zároveň motivuje obyvatelé k separaci odpadu. Od této doby každým rokem stoupá počet

recyklovaného odpadu. V Ostravě lze třídit odpad na téměř 1 500 stanovištích. Ze třídění odpadu má také město zisky, jelikož společnosti na vykupování odpadu platí městu peníze. Tyto peníze se pak dále využívají v dalším rozvoji ochrany přírody. Tyto zisky dosahují desítky milionů Kč. Další možností jak v Ostravě třídit odpad je do tašek na tříděný odpad, které město svým občanům rozdává. Dle průzkumů dokonce tyto tašky na tříděný odpad některé domácnosti motivovaly k separaci odpadu, z čehož můžeme konstatovat, že v projektu dává smysl pokračovat. Město také pořádá soutěže o hodnotné ceny (http://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/ostravanu-kteri-tridi-domovni-odpad-pribyva-20130920.html).

4.3 Meziobecní spolupráce v dopravě

Doprava je důležitou součástí běžného života obyvatel. Obce se snaží přecházet na zelenější a tím pádem i ekologičtější dopravu. Momentálně velkým trendem jsou výstavby cyklostezek nejen mezi obce ale i většími městy, také v rámci jednoho města se vytvářejí nové pruhy pro cyklisty. Toto také způsobuje plynulejší dopravu, a tudíž není vypouštěno více emisních plynů. Doprava je propojena i v ostatních oblastech meziobecní spolupráce, což může být například dopravování dětí do škol, kde si uvedeme příklad z praxe.

4.3.1 Příklad dobré praxe v dopravě

Jak už je zde psáno doprava je propojena ve všech oblastech našeho života. Tento příklad se zabývá svozem dětí do mateřských a základních škol v ORP Havlíčkův Brod. Je zde zajištěn mikrobusem, který vozí děti do škol a školek a zase zpět domů. Celý princip fungování této meziobecní spolupráce je ten, že obec Olešná zřizuje mateřskou školu a obec Skuhrov zřizuje základní školu. Tak aby obě obce nemusely zřizovat obě zařízení, tak obce uzavřely smlouvu se soukromým subjektem, který podniká v dopravě. Do této spolupráce se také přidaly obce Veselá a Sedletín, které také nemají základní školu. Tato spolupráce má nejen přínos pro obce, ale hlavně pro obyvatele jednotlivých obcí, kteří nemusejí mít na starost dopravu svých dětí do školských zařízení. Mikrobusem je také využíván k rozvozu obědů z dalších obcí do obcí, kde jsou právě zřízeny obě školy. Do nákupu mikrobusem byl také zapojen svazek obcí Krupsko. Řidič mikrobusem je nadále zaměstnancem soukromého subjektu. Všechny zainteresované obce platí soukromému subjektu za cestovné. Tato meziobecní spolupráce nadále pokračuje

(https://www.smocr.cz/shared/clanky/5137/Z_kladn_kolstv_Mikrobusem_Havl_kuv_Brod.docx).

4.4 Meziobecní spolupráce v bezpečnosti

Bezpečnost není jen záležitostí obcí, ale je záležitostí celého státu a je jedním z nejdůležitějších faktorů v zemi. Pokud je v dané zemi bezpečnost na vysoké úrovni, tak může fungovat celý stát bez větších problémů. Bezpečnost se dělí na vnější a vnitřní. My se v této kapitole budeme zabývat tou vnitřní, především pak, co se týče záležitosti obecní policie, kterou zde v samostatné působnosti zřizují obce. Do bezpečnosti se také řadí požární jednotky, které mohou být buď dobrovolné nebo profesionální. V obcích ve valné většině najdeme právě ty dobrovolné. V České republice je také pravděpodobnost, že se stane nějaká mimořádná událost, nejčastěji to jsou povodně, které zde máme pravidelně každý rok. V této oblasti je spolupráce velmi důležitá, jelikož zde může jít o životy lidí.

4.4.1 Příklady dobré praxe v bezpečnosti

Příkladem meziobecní spolupráce v oblasti požární bezpečnosti jsou města Kraslice a německého města Klingenthal, které si navzájem pomáhají v krizových situacích a zabezpečení požární techniky. Město Klingenthal má společnou hranici s Českou republikou. Obě města mají profesionální jednotky a jsou stále připravené si vzájemně vypomoci. Obě požární jednotky by svolalo operační středisko v Karlovarském kraji. Tato spolupráce začala v roce 2010 a v roce 2011 byla podepsána dohoda o přeshraniční pomoci. První spolupráce spočívala v sepsání seznamů požární techniky, kterou jednotky již mají. Toto zapříčinilo, že obě jednotky vědí s čím si navzájem mohou vypomoci. Také jsou realizována společná cvičení, která probíhají každoročně a to jak v České republice, tak i v Německu. Také se organizují naučné programy pro děti, aby věděly jak se při mimořádných situacích zachovat (https://www.smocr.cz/shared/clanky/4882/Bezpe%C4%8Dnost,p%C5%BE%C3%A1rn%C3%AD%20ochrana_Kraslice.docx)

Druhým příkladem se zabývá spoluprací v rámci obecní policie. Kdy obec Lukavec u Lovosic si zajistila jednoho strážníka z obecní policie v Třebenicích. Tento akt se udal na základě veřejnosprávní smlouvy, kterou uzavřel starosta obce Lukavec a starostka obce Třebenice. Strážník v obci Lukavec pracuje na celý úvazek, avšak jeho hlavní činností je stále zabezpečovat bezpečnost v Třebenicích. V obci Lukavec je vždy pouze několik hodin týdně, nejčastěji třikrát do týdne. Jeho hlavní činností je kontrola rychlosti aut v obci, kontrola předjíždění kamionů, které v obci bylo velkým problémem, a touto spoluprací se zredukovalo, a také řeší drobné přestupky v rámci občanského soužití. Tato spolupráce je úspěšná a nadále pokračuje. Podobné případy můžeme nalézt už v několika případech.

(https://www.smocr.cz/shared/clanky/5129/Bezpe_nost_Vyp_j_en_t_ebenick_ho_str_n_ka_Lovosice.docx).

4.5 Meziobecní spolupráce v sociálních službách

Sociální služby je oblast meziobecní spolupráce, na kterou je kladen velký důraz a obce velmi často spolupracují na projektech v této oblasti. Do sociálních služeb můžeme například zahrnout výstavbu domů pro seniory nebo malé nemocnice. Česká republika je sociálním státem, s velkým množstvím různých projektů. Meziobecní spolupráce v této oblasti má zajistit efektivnější a dostupnější sociální služby. V této oblasti se očekává velmi citlivý přístup, jelikož služby, které jsou v této sféře nabízeny jsou pro ty nejvíce zranitelné z nás, jako jsou například senioři. Proto je také potřeba, aby v obcích byly dobré komunity obyvatel. Tato sféra je úzce spojena s bydlením a zdravotnictvím a je velmi nutné vynaložit velké finance na její rozvoj, jelikož další problém, se kterým se Česká republika potýká, je stárnutí obyvatelstva. A tento problém se musí vyřešit co nejdříve

(<https://socialnipolitika.eu/2015/11/moznosti-spoluprace-obci-v-oblasti-socialnich-sluzeb/>).

4.5.1 Příklady dobré praxe v sociálních službách

První příklad z meziobecní spolupráce v rámci sociálních služeb je řešení volného času pro seniory v Poličce a okolními obcemi. Tento projekt zastřešuje svazek obcí z Poličska. Tento svazek poskytuje Domov pro seniory v Poličce a v Bystrém, dále pak sociálně akviziční služby AZASS Polička, pečovatelskou službu a ještě Sociální rehabilitace také v Poličce. Tato iniciativa je zaměřena na podporu aktivit seniorů ve volném čase jak v letních tak i zimních měsících, jelikož je důležité, aby senioři měli nějakou aktivitu po celý rok. Projekt také podporuje mezigenerační návštěvy a v neposlední řadě také duchovní život, který je pro starší generaci také důležitý. Domovy pro seniory nabízejí kompletní sociální a zdravotní péči. Domov pro seniory v Bystrém vybudoval venkovní terasu, která je součástí velké zahrady, která může sloužit na sportovní aktivity v letních měsících. Také je zde vybudovaná keramická dílna, která především slouží po celý rok, ale více je využívána v zimních měsících. U seniorů je důležité procvičovat motorické funkce a tato dílna k tomuto může skvěle posloužit. Důležité je také trénování paměti a tudíž je zde zřízena knihovna, kde si senioři mohou půjčovat knihy a součástí jsou i audioknihy, které jsou nahrané na přenosných zařízeních. Tato nová inovace slouží především těm seniorům, kteří už mají zdravotní problémy a ty jim způsobují horší vidění. Jak už je zde psáno tak duchovní život v domově seniorů v Bystrém zůstal zachován a jsou zde modlitebny pro katolické a evangelické

bohoslužby

(https://www.smocr.cz/shared/clanky/5136/Soci__ln__slu__by_Voln____as_a_duchovn____ivot_senior__Poli__ka.docx).

Druhým příkladem je opět zřizování domova pro seniory. V tomto případě zde ale bude hrát roli přeshraniční spolupráce stejně jako to bylo v případě spolupráce v oblasti bezpečnosti. Domov seniorů, který působí v městě Orlová navázal spolupráci s polským zařízením v městě Gorzyc. Do toho projektu se také zapojilo sociální zařízení z Ostravy. Dům seniorů, který projekt vytvořil, se jmenuje POHODA. Nejdůležitějším bodem celého projektu je polsko-české setkávání. Toto umožní jak českým tak polským seniorům navštěvovat oba státy a seznamovat se s novými místy. Další důležitý aspekt je výměna informací a zkušeností v provozu domu pro seniory. Z čehož vychází, že oba státy budou mít více proškolené zaměstnance, což je v této oblasti klíčové. Opět všechny zainteresované domy poskytují kompletní péči včetně té ošetrovatelské. Tento projekt je spolufinancován z Evropské unie, která také klade velký důraz na projekty v této oblasti a velmi často je pomáhá financovat z fondů

(https://www.smocr.cz/shared/clanky/5136/Soci__ln__slu__by_Zapojen____do_polsko-__esk__ho_setk__v__n____Domu_senior__Pohoda_Orlov__.docx).

5 MEZIOBECNÍ SPOLUPRÁCE V ZAHRANIČÍ

Meziobecní spolupráce je důležitá nejen u nás v ČR, ale i po celém světě. Pak především v evropských zemích. Valná většina evropských států provozuje určitou formu meziobecní spolupráce. Ať už dobrovolně, nebo v některých evropských státech dokonce mají státy nařízenou formu, kterou obce musejí vykonávat. Meziobecní spolupráce má v evropských státech dlouhou tradici. Tato kapitola se zaměří na vybrané evropské státy a ukázky z jejich meziobecní spolupráce.

5.1 Meziobecní spolupráce ve Švýcarsku

Švýcarsko je důležitou zemí v Evropě, ačkoliv není součástí nadnárodních uskupení, jako je Evropská unie či NATO, přesto je s EU a jejími státy úzce spojena. Pouze se nachází v Schengenském prostoru. Ve Švýcarsku je státním zřízením konfederace a nachází se ve střední Evropě. Švýcarsko je jednou z nejbohatších zemí v Evropě. Jelikož je to konfederace, tak se tento stát člení ještě na kantony, které mají také svoji suverenitu a mohou o věcech ve státní správě a samosprávě rozhodovat sami. Švýcarsko hojně využívá přímou demokracii a často pořádá referenda, kde se přímo občanů ptají na konkrétní otázky, které rezonují společností. Referenda se mohou konat na úrovni celostátní nebo pouze v určitých kantonech. K roku 2024 bylo ve Švýcarsku evidováno 2 200 obcí ve 26 kantonech (www.Swiss-Spectator.ch). S porovnáním s ČR je to tedy o více jak 3 000 obcí méně. V porovnání s počtem obyvatel, obce mají větší hustotu zalidnění než má ČR. I toto je ukázka jak moc je Česká republika rozdrobená na malé obce s malým počtem obyvatel.

Meziobecní spolupráce je ve Švýcarsku velmi populární a často využívaná. Obce i města mají velmi bohatou zkušenost se spoluprací. Kantony také velmi výrazně podporují spolupráci mezi různými uskupeními a subjekty, fungujících ve Švýcarsku. Města a obce chtějí mít vysokou úroveň samostatnosti a vlastní odpovědnost, že význam meziobecní spolupráce má stále stoupající tendenci. Švýcarský systém školství je nastaven tak, aby veškeré financování stálo na obcích a městech nehledě na jejich velikost. Pokud jim to však velikost obce nedovolí musejí spolupracovat s jinou obcí, která již školu zřizuje. Mohou tedy využít tzv. Smlouvu o poskytnutí služeb. Zajišťování školství mají obce centrálně nařízeno, což tedy znamená, že obce musejí provozovat základní školy (SMO ČR, 2013).

K dosažení těchto cílů je podporována také meziobecní spolupráce na úrovni kantonů, který je ve tedy Švýcarsku 26. Mají velmi důležité postavení a podílejí se na celkovém chodu

státu. Kantony mohou vydávat své vlastní právní předpisy, což mohou být i nařízení, aby se obce ve svém regionu povinně zapojovaly do meziobecní spolupráce.

Města a obce na hranicích se sousedními státy se realizují i v mezinárodní meziobecní spolupráci, kdy obce ze dvou různých států koordinují poskytování služeb společně. Může to být např. městská hromadná doprava. Jedná se zejména o obce na hranicích s Německem a Francií, v malé míře také s Rakouskem. Tato spolupráce je velmi jednoduchá i z důvodu, že mezi obyvateli jednotlivých států není jazyková bariéra, jelikož ve Švýcarsku se mluví jak německy, tak i francouzsky (SMO ČR, 2013).

Švýcarsko tedy meziobecní spolupráci používá především v oblastech školství; sociálních služeb, kdy i obcím může být nařízeno provozovat domovy pro občany důchodového věku; odpadového hospodářství; nebo jako většina států dnes i na otázky, které se týkají ochrany životního prostředí, které je v dnešní době jedním z nejvíce probíraných témat v souvislosti s globálním oteplováním (SMO ČR, 2013).

Momentálně 85 % švýcarských municipalit je zahrnuto do některé formy meziobecní spolupráce. Průkopníkem meziobecní spolupráce na regionální úrovni se stal kanton Curych, který již v roce 1909 přijal zákon týkající se meziobecní spolupráce a na vzájemnou koordinaci mezi obcemi. Kantony venkovského typu jako jsou Jura a Appenzel, jejichž zaměření je zemědělská činnost a rozvoj venkova. I pro bohaté státy jako je Švýcarsko je důležité mít tyto oblasti na co nejvyšší úrovni, jelikož je to podstatné pro chod celého státu. Velkou slabinou v meziobecní spolupráci je kanton Zug, kde spolupráce je na nízké úrovni a celý region stagnuje v rozvoji. Pokud však obce nebudou chtít vykonávat některou z nařízených forem meziobecní spolupráce, může dokonce docházet k finančním postihům pro dané municipality nebo kantony. Tyto případy jsou pouze ojedinělé (SMO ČR, 2013).

5.1.1 Společenství obcí v údolí Travers

Údolí Travers je zemědělská oblast v kantonu Neuchâtel. Společenství tvoří malé obce, které chtějí spolupracovat především na rozvoji svého území a prosazovat tím i své zájmy. Pro oblast je také důležitý cestovní ruch a turismus, jelikož celá oblast je obklopená lesy a na okraji oblasti se nachází jezero Neuchâtel. Společenství založilo 3 obce, ve kterých žije přibližně 12 000 obyvatel, kdy 90 % obyvatel bydlí v Travers (SMO ČR, 2013). Rozvíjet méně rozvitá území je důležité pro fungování celého státu. Pod se tyto území povede rozvinout zvyšuje se životní úroveň i bohatství státu.

Toto společenství funguje na principu nezávislé asociace. Obce spolupracují jak na regionální úrovni tak na úrovni kantonu. Společenství vystupuje společně z důvodu silnější vyjednávací pozice. Nejvyšším orgánem ve svazku je valné shromáždění. Uzavírá dohody na určité projekty v oblasti rozvoje regionu i celého kantonu. Společenství také spolupracuje s ostatními společenství, které se také zaměřují na stejné oblasti a to nejen v kantonu Neuchâtel. Na rozvoji celého kantonu se podílí nejen společenství a veřejné správa, ale také i soukromé subjekty (firmy), což je také důležité, aby byli do rozvoje zapojeni všichni. Následně se společně zpracuje koncepce pro rozvoj území, včetně určení nejdůležitějších bodů. Svazek také spolupracuje s organizací Síť měst oblasti Neuchâtel. (SMO ČR, 2013).

Obrázek 5: Mapa společenství Travers

Zdroj: <https://magic-places.ch/val-de-travers-bei-neuenburg-schweiz/>

5.2 Meziobecní spolupráce ve Francii

Francie neboli celým názvem Francouzská republika je země nacházející se v západní Evropě. Je zakládajícím státem EU, také je součástí NATO a Schengenského prostoru. Francie hraje spolu s Německem nejdůležitější roli v oblasti rozvoje Evropy. Francie má velmi podobnost sídelní strukturu jako má Česká republika. Ve Francii je 36 000 obcí, ačkoliv je toto číslo s porovnáním s námi mnohonásobně vyšší, tak v přepočtu na průměrné osídlení obcí je srovnatelné s počtem obyvatel v obcích v České republice. Pro zajímavost ve Francii je stejný počet obcí jako v celé Evropské unii dohromady (SMO ČR, 2013). A to i v případě, že státy jako je Česká republika, Slovensko nebo Maďarsko jsou rozdrobené na malé obce.

Francie je dále rozdělena na 22 regionů, které se dále dělí na departmenty. Francie i v dnešní době má několik zámořských území (www.francethisway.com).

Francie se potýká s podobnými problémy v oblastech jako my. Také mají malé obce velký problém sehnat dostatečné množství finančních prostředků pro realizaci větších projektů nebo dokonce se ani nemohou podílet na meziobecní spolupráci. Ačkoliv toto se děje pouze v ojedinělých případech (SMO ČR, 2013).

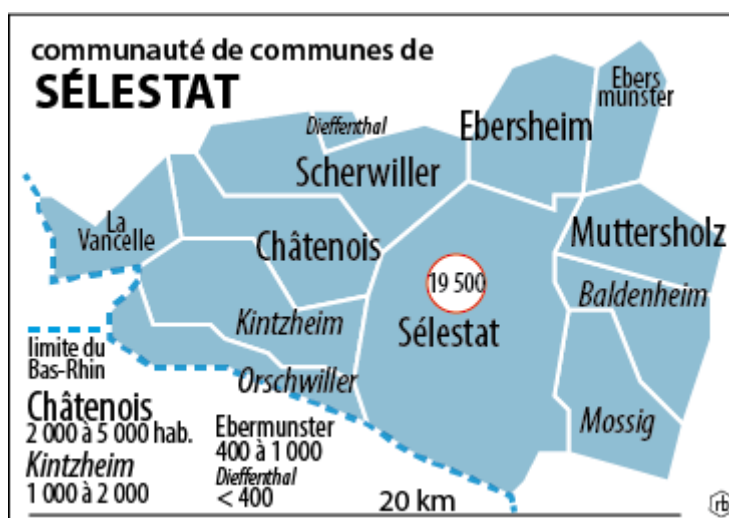
Po druhé světové válce zde byly tendence obce slučovat, a však toto nemělo vůbec žádný úspěch a to nejen díky nově nabytému patriotismu. Obce proti těmto ambicím ze stany státu vedli úspěšný politický odpor. Ten byl vykonáván především ze stany starostů, kteří se snažili chránit své obce a jejich občany, proto obcím, kterým hrozil zánik nebo násilné sloučení s jinou obcí. Proto se tyto obce dobrovolně seskupovaly do tzv. "cumul des mandats" (SMO ČR, 2013).

Nyní v právním řádu Francie meziobecní spolupráce má tři základní formy: městské společenství, společenství obcí a pro velké města legislativa upravuje také společenství aglomerace. V těchto společenstvích funguje sdílení fiskálních pravomocí (SMO ČR, 2013, str. 11). Společenství obcí je tou nejrozšířenější formou. Tato forma je obdobou svazků obcí. Společenství sdružují valnou většinu všech obcí, které se ve Francii nacházejí. Registrovaných uskupení je 2 133. Tyto uskupení se především zaměřují na fiskální politiku a daňovou volnost v hospodářské činnosti, což je velký rozdíl mezi svazky obcí v ČR, kde daně jsou čistě celostátní záležitostí. Společenství mají povinně zákonem nařízeno, že se musejí zaměřovat na rozvoj svého regionu a s tím spojenou ekonomickou podporu. Dále pak musí ještě zastřešovat jednu oblast v rámci ochrany životního prostředí, bydlení, sociálních služeb, školství, budování infrastruktury či kultury a sportu. Meziobecní spolupráce hraje velkou roli v oblasti decentralizace, kdy se obce snaží mít co nejmenší závislost na státu ve sféře administrativy a následným dohledem na ní. Největší podíl na samostatnosti obcí má tzv. zákon Chevenment, který právě umožnil daňovou volnost obcím, jak už je zde psáno (Jetmar, 2015).

5.2.1 Společenství obcí Sélestat

Společenství Sélestat se zaměřuje na všechny oblasti rozvoje, které jsou výše vypsány. V tomto příkladu se však především zaměřím na sféru školství, jelikož školský systém ve Francii je velmi odlišný od toho českého.

Jedná se o obce Chatenios, kde společenství provozuje a financuje předškolní vzdělávací zařízení a mimoškolní aktivity pro děti na základních školách a pro mládež. Jelikož školský systém je ve Francii velmi specifický a to tím, že existuje tzv. Provozní pauza, které způsobuje, že se každý den na dvě hodiny v době oběda uzavírají školy a v průběhu týdne je to každá středa, kdy studenti nechodí do školy. Pak tyto mimoškolní skupiny vyplňují prostor, aby rodiče nemuseli zůstat s dětmi doma. Toto zařízení funguje i v době prázdnin a jeho provozní doba je do sedmi hodin večer. A tak rodiče mají dostatečný prostor na to, aby mohli vykonávat své zaměstnání bez jakýchkoliv omezení, což je důležité pro chod celého státu (Jetmar, 2015).

Obrázek 6: Mapa společenství obcí Sélestat

Zdroj:

<https://tresordesregions.mgm.fr/Mdir.php?p=epci.php&epci=246700967®ion=44>

Školská zařízení jsou ve Francii zajišťována každou obcí bez ohledu na jejich velikost, což je také jeden z velkých rozdílů oproti České republice, kdy děti pokud není škola v jejich obci, musejí dojíždět do nejbližší obce, která školu provozuje. Proto ve Francii často obce zakládají společenství obcí, aby tato nařízení ohledně povinnosti zřízení školských zařízení byla splněna (Jetmar, 2015). Zde výše uvedený příklad je jedena z mnoha fungujících spoluprací obcí ve Francii.

5.3 Meziobecní spolupráce v Estonsku

Estonsko je zemí v severní Evropě. Jeho obecní zřízení je republika, tudíž celým názvem se nazývá Estonská republika. Je součástí jak Evropské unie, NATO tak i Schengenského

prostoru. Estonsko patří k chudším státům EU. Rozlohou je srovnatelné se Švýcarskem, ale má mnohonásobně méně obyvatel, především způsobeno dlouhodobým úbytkem obyvatelstva. Sídelní struktura je velmi nerovnoměrně rozprostřená. V hlavním městě Tallinnu, který obývá jedna třetina všech obyvatel Estonska, je hustota velmi vysoká. Na druhou stranu v Estonsku jsou oblasti, kde je jen velmi málo obyvatel. K nízkému zalidnění také přispívá poloha tohoto státu. Estonsko stejně jako všechny severské státy, propagují teorii o tom, mít co nejmenší počet obcí s co největším počtem obyvatel, proto v Estonsku je pouze 79 obcí (<https://www.eesti.ee/et>). Na tento počet dosáhli po rozsáhlých reformách v oblasti obcí a jejich slučování (Švec, 2009).

Estonsko stejně jako Česká republika byla v područí komunismu, dokonce bylo i součástí Sovětského svazu. I zde byla potlačována práva na samosprávu a vše bylo řízeno centrálně. Před érou komunismu zde vznikaly asociace, které spolu obce spolupracovaly. Tyto instituce se vrátily zpět až po pádu komunismu v roce 1990. Nyní se asociace zabývají oblastmi sociální péče, infrastruktury, školství, likvidací odpadu apod. Další důležitou činností, kterou asociace vykonávají je rozvoj území a úpravy územního plánování. Existují dva různé druhy těchto institucí, a to celostátní a regionální. Celostátní asociace jsou zprostředkovateli mezi regionální úrovní a centrem státu. Celkově tyto instituce hájí zájmy obcí a měst (Švec, 2009).

Estonské obce a města také spolupracují se soukromým sektorem, kdy můžou dokonce zákonem pověřit soukromé firmy nebo neziskové organizace, které musí splnit určitý úkol, který jim byl udělen. Obce si navzájem poskytují služby, pokud je tato služba občanem využita obec bude muset za ni zaplatit (<https://www.eesti.ee/et>).

5.4 Meziobecní spolupráce v Rakousku

Rakousko má velmi podobný systém veřejné správy jako má Česká republika, jelikož český systém v minulosti vycházel z toho rakouského a i nyní jsou některé zákony velmi podobné těm rakouským. Rakousko, celým názvem Rakouská republika, se nachází stejně jako Česká republika ve střední Evropě. Hlavním centrem je Vídeň a v Rakousku se vyskytuje téměř 2 100 obcí. Rakousko se dělí na spolkové země, kterých je 9. Ty se dále dělí na politické okresy (Ministerstvo zahraničních věcí, 2024). Rakousko je součástí Evropské unie a Schengenského prostoru, není však členem NATO, jelikož si ponechává svoji neutralitu, stejně jako Švýcarsko.

Meziobecní spolupráce je v Rakousku zcela dobrovolná a je na to kladen důraz, aby dobrovolnost byla stále dodržována. Proto můžeme říci, že v Rakousku se meziobecní

spolupráce řadí výhradně do samosprávy. Stejně jako v ČR je meziobecní spolupráce vymezena zákonem a její formy jsou obdobné od těch českých. Meziobecní spolupráce se zabývá oblastmi dopravy, školství, nakládání s odpady apod. Konkrétně si zde v následujícím oddíle přímo představíme jedno zařízení na přeměnu odpadu, které není daleko od českých hranic. Zákonem je také upraveno financování meziobecní spolupráce (Jetmar, 2015).

I zde trvá meziobecní spolupráce dlouhou dobu a má zde již zavedenou tradici. Jeden z mnoha dlouhotrvajících příkladů meziobecní spolupráce je v Horním Rakousku. Kdy se do projektu zapojilo více jak 300 municipalit. Celý projekt spočívá v rozvoji průmyslových oblastí a obchodních parcích. Obce spolu uzavírají smlouvy a společně vytvářejí nová průmyslová centra a tím i vznikají nové pracovní pozice, což vede k celkovému rozvoji území. Tato centra propagují a snaží se, aby do nich bylo investováno (www.czechinvest.org, 2020).

5.4.1 Zařízení Hohenrappersdorf

Toto zařízení se věnuje nakládání a následné zpracování odpadového materiálu, v tomto konkrétním případě jde o papír, bio odpad. Jak už je zde zmíněno, Hohenrappersdorf se nachází kousek od českých hranic. Je provozován spolkem obcí, kterých je momentálně 42 a toto číslo se může měnit, pokud bude více obcí mít zájem se do toho spolku přidat. Tento spolek se nachází ve spolkové zemi Dolní Rakousko. A celý spolek je ještě členem Svazu pro odpadové hospodářství, který sdružuje téměř všechny obce v Dolním Rakousku. Důležitým faktorem pro založení tohoto spolku je kontrola životního prostředí, které je čím dál tím více zmiňovaná v debatách o globálním oteplování. Velké množství odpadu je pomocí moderních technologií snadno recyklováno a ve změněných formách dále využíváno. Také podporují vzdělávání dětí v oblasti odpadů. Učí jak správně třídít a co všechno se dá recyklovat (Jetmar, 2015).

Domácnostem je za poplatek poskytovány nádoby na odpad, jedná se především o nádoby na papír a běžný odpad. Dále pak to jsou igelitové pytle na plasty. Ostatní odpad musí obyvatelé odvézt jinam. Speciální kategorií je bio odpad, na který jsou poskytovány komposty. Vybrané poplatky se opět použijí na boj proti odpadům. Svoz odpadů z nádob je pak na specializovaných soukromých subjektech. (Jetmar, 2015).

5.5 Meziobecní spolupráce v Maďarsku

Maďarsko je zemí ve střední Evropě, jehož zřízením republika. Maďarsko stejně jako Česká republika či Estonsko bylo ovlivněno komunistickým režimem, který samosprávu obcí silně potlačoval. Maďarsko je členem Evropské unie, NATO, tak i Schengenského prostoru.

Momentální politická situace je velmi napjatá, jelikož jsou potlačována některé základní práva. Maďarsko se dělí na 19 žup, které se dále dělí na jednotlivé regiony, o kterých si více povíme v této kapitole. Maďarsko je velmi nerovnoměrně zalidněné. Budapešť, což je hlavní město má zalidnění mnohonásobně větší než ostatní maďarská města (<https://www.businessinfo.cz/navody/maďarsko-souhrnna-teritorialni-informace/2/>).

Maďarsko má celkem asi 3 150 obcí, z čehož můžeme konstatovat, že maďarská sídelní struktura je velmi členitá. Podobnou členitost můžeme pozorovat i v České republice. V Maďarsku proběhla v roce 2004 rozsáhlá reforma, co se týče meziobecní spolupráce. Byla zde vytvořena nová forma, která se nazývá víceúčelová mikroregionální sdružení, který právě měl pomoci se snížením počtu obcí (SMO ČR, 2013).

Přelom ve spolupráce obcí se však již stal o několik let zpět, a to přesně v roce 1997, kdy byl přijat zákon o meziobecní spolupráci a ta nabízela přesně čtyři formy (SMO ČR, 2013):

- První forma představovala dohody mezi zastupitelstvy obcí, kdy jedno zastupitelstvo pro druhé bude vykonávat určité činnosti nebo dokonce jeho pravomoci.
- Druhá forma opět spočívala v dohodě mezi zastupitelstvy, které společně vytvoří naprosto novou instituci, kterou samozřejmě budou i společně financovat.
- Třetí forma spočívala ve vytvoření tzv. Rady sdružení, což byla instituce, která opět mohla vykonávat některá práva, které měly i obce, kterou radu sdružení vytvořily.
- Čtvrtá forma byla o vytvoření sdružení obcí.

Jak je zde již psáno, tak v roce 2004 byla vytvořena nová forma meziobecní spolupráce, která se nazývala víceúčelová mikroregionální sdružení, která měla zajistit stabilitu na mikroregionální úrovni, jak už je z názvu patrné. Maďarské právo vymezuje region, jako centrum což může být například nějaké větší město a kolem kterého se sdružují malé obce, které již spolu mají navázané vztahy. Každá obec může být pouze v jednom víceúčelovém mikroregionálním sdružením. Mikroregiony mají vykonávat správu veřejných věcí. Stejně jako většina forem meziobecní spolupráce i makroregiony vykonávají spolupráce v oblasti školství, dopravy či sociálních služeb apod. Mikroregiony v Maďarsku vykonávají kromě státní správy i část samosprávy, kterou jim obce dobrovolně přenechaly. Na financování celkového provozu se podílejí všechny členské obce (SMO ČR, 2013).

Celkově ale lze konstatovat, že meziobecní spolupráce v Maďarsku je na špatné úrovni a musí se do ní dále investovat více financí.

5.5.1 Mikroregion Bátonytereny

Mikroregion Bátonytereny je jedním z víceúčelových mikroregionálních sdružení. Tento region se nachází na severu Maďarska a je jedním z nejméně rozvinutých regionů vůbec. Hlavním důvodem je ukončení těžby, která v regionu způsobila spoustu závažných problémů např. vysokou míru nezaměstnanosti. Hlavním úkolem je tedy rozsáhlý rozvoj celého území, které je momentálně v úpadku. K vyřešení většiny problémů vzniklo spousty dokumentů na různé sféry rozvoje. Například zabývají zvýšením nezaměstnanosti nebo rozvojem cestovního ruchu, který by mohl oblast pozvednout (SMO ČR).

Momentálně se region snaží přilákat investory prodejem tzv. greenfieldů nebo brownfieldů. Tito investoři by mohli pomoci s výstavbou nových průmyslových zón, což by mělo za následek zvýšení pracovních pozic, které by tak mohly snížit vysokou míru nezaměstnanosti. Také je zde kladen důraz na propagaci regionu, aby se přilákalo více turistů do dané oblasti (SMO ČR, 2013).

5.6 Použité metody

Veškeré podklady pro kapitolu komparace jsem vyhledala z dokumentu od Svazu měst a obcí ČR, který se přímo zaměřoval na dobré příklady ze zahraničí; dalších dokumentů zaměřujících se na meziobecní spolupráci a přímo na webových stránkách jednotlivých uskupení. Příklady z dobré praxi v ČR byly čerpány z SMO ČR a oficiálních webových stránek organizací. Švýcarsko bylo vybráno z důvodu rozdílnosti v uskupení státu, nečlenství v EU a rozdílnosti uchopení meziobecní spolupráce. Státním zřízením ve Švýcarsku je konfederace, tudíž mezi státem a obcemi je ještě jeden stupeň a tím jsou kantony, které mají vlastní autonomii a mohou rozhodovat i o zákonech v daném kantonu. Švýcarsko je jednou ze zemí, která není členem v EU a tudíž se nemusí řídit unijními zákony a nemusí se podřizovat unijními nařízeními a směrnicemi. Meziobecní spolupráce je ve Švýcarsku v některých oblastech povinná a všechny obce ji musejí vykonávat.

Francie byla vybrána z důvodu podobné sídelní struktury, které je také velmi fragmentovaná a také má velmi hodně malých obcí. Z francouzského systému meziobecní spolupráce se také evropské země inspirují včetně České republiky. Estonsko bylo vybráno z důvodu, že tam probíhá slučování obcí. Tento systém v Estonsku funguje. Rakousko bylo zvoleno kvůli podobnému právnímu systému, kde dokonce Česká republika z některých zákonů vychází dodnes. Maďarsko bylo vybráno kvůli podobné historii jako má Česká republika. Také zde byla potlačena místní samospráva a i dnes je politická situace napjatá.

Komparace je tedy odborný termín pro porovnání dvou nebo více subjektů. Tento proces se používá především ve vědě, abychom identifikovali rozdíly nebo stejné či podobné vlastnosti u námi porovnávaných subjektů. Komparace se používá s mnoha vědních odvětví, což může být například: ekonomie, právo nebo dokonce literatura. Komparací tedy budeme zjišťovat jak moc se naše forma meziobecní spolupráce liší od té švýcarské, a naopak co máme společné.

V kontextu meziobecní spolupráce je cílem komparace zjistit jaké jsou různé přístupy a strategie ve spolupráci mezi obcemi. Jaké faktory ovlivňují efektivitu spolupráce a jaké jsou její výsledky. Toto může napomoci i identifikaci postupů, které by se mohly aplikovat i v České republice.

5.7 Komparace České republiky a Švýcarska

Švýcarsko má meziobecní spolupráci v právním řádu lépe ukotvenou z toho důvodu mohou obcím nařídit meziobecní spolupráci povinně. V České republice jsou stále v právní úpravě nedostatky a navíc zákony nedovolují zasahovat do samostatné působnosti obcím, do které právě meziobecní spolupráce spadá. Ve Švýcarsku je meziobecní spolupráce podporovaná jak kantonálním právem tak i federativním právem. V České republice je meziobecní spolupráce zahrnuta v celostátním právu. V obou státech je meziobecní spolupráce velmi důležitou. Velkým rozdílem je, že spolupráce v obcích je řízena čistě na obcích a stát do ní nezasahuje. Ve Švýcarsku je více autonomie na úrovni kantonů, které mají svoji právní subjektivitu, také jim to umožňuje efektivně řešit místní záležitosti a přizpůsobit se specifickým potřebám svých obyvatel.

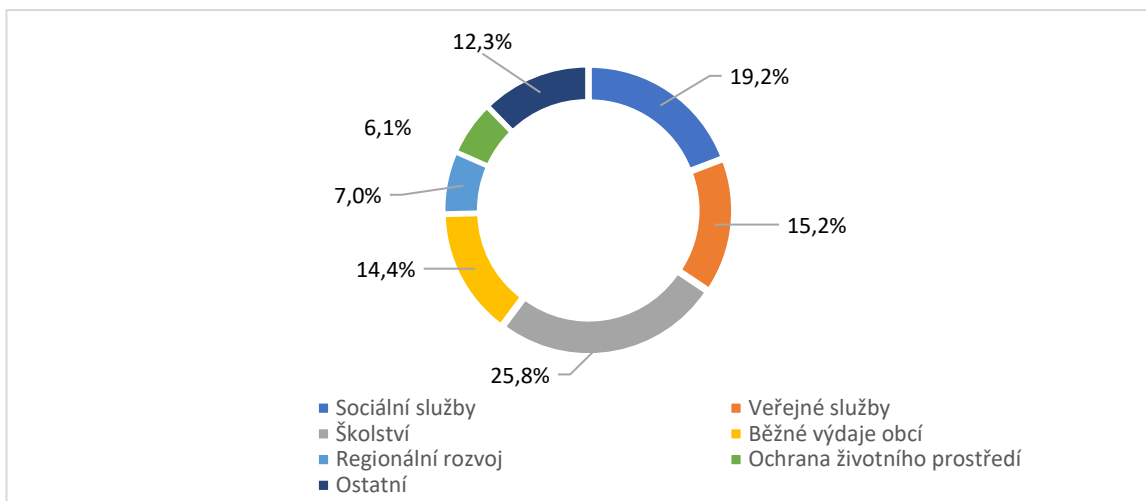
Právní formy meziobecní spolupráce v ČR jsou například: Společenství obcí, Svazky obcí, Místní akční skupiny či Spolupráce s fyzickými nebo právnickými osobami. Právní formy ve Švýcarsku jsou také Společenství obcí, pak dále Jednoúčelový svaz či dohody mezi obcemi, které jsou především v oblasti školství. V České republice může být také neformální meziobecní spolupráce. Účel meziobecní spolupráce je v obou zemích podobný, a to zajistit, co nejlepší podmínky v obcích pro své občany. Zabezpečit kvalitní veřejné služby a podílet se na rozvoji svého území. V České republice také spolupráce probíhá v přenesené působnosti, kdy byl zaveden nově zaveden status sdíleného úředníka nebo smlouvou o výkonu přenesené působnosti, může se například jednat o přestupky. Smlouvu podepisují dvě obce s rozšířenou působností. I ve Švýcarsku mohou v určitých oblastech kantony přenést svoji působnost na

obce, které pak v těchto oblastech spolupracují. Také je to z důvodu dostupnosti státní správy stejně jako v České republice. I v přenesené působnosti je důležité, aby obce spolupracovaly.

Ve Švýcarsku mají obce větší pravomoc v oblasti daní a vysokou míru fiskální autonomie, což jim umožňuje financovat potřeby svých občanů. Kantony také poskytují podporu a dotace na projekty v rámci meziobecní spolupráce, zejména v oblastech, kde je meziobecní spolupráce povinná. Financování meziobecní spolupráce v ČR je z velké míry pouze na obcích. Pokud české obce potřebují dotace musejí projít zdoluhavým procesem, který je pro malé obce velmi administrativně náročný a tím i ztížit efektivitu meziobecní spolupráce, tím je i méně stabilní a předvídatelné než-li ve Švýcarsku.

Orgány se liší v názvu, ale ve své podstatě jsou stejné. V obou případech nejvyšším orgánem jsou zástupci jednotlivých obcí, které se meziobecní spolupráce účastní. Tudiž můžeme říci, že v obou zemích rozhoduje kolektivní orgán. Z čehož pak vychází i název modelu, který se jmenuje model kolektivního vedení.

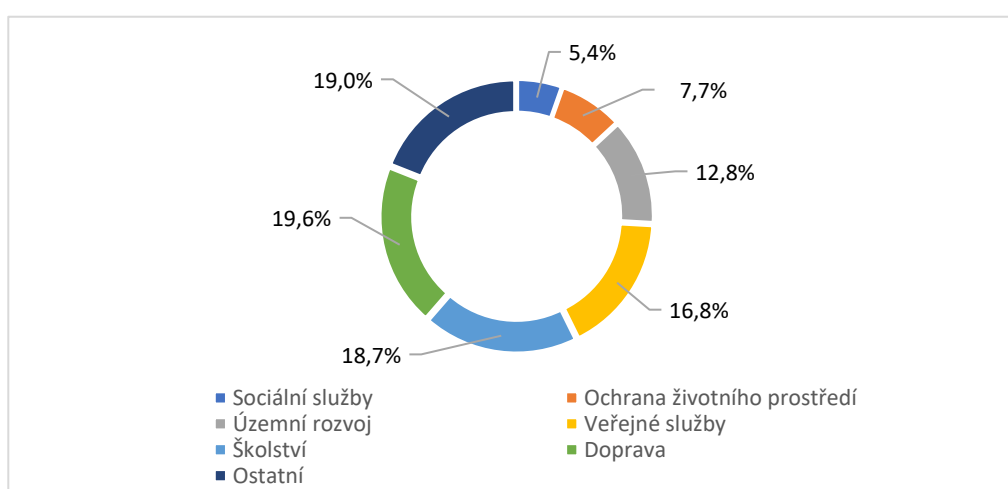
Největší výdaje švýcarských obcí jsou na oblast školství, zejména pak na provoz základních škol. Z tohoto důvodu je školství, jak už je zde psáno, nejčastěji využívaná meziobecní spolupráce, aby každá obec nemusela sama financovat provoz základních škol. Velké výdaje také tvoří sociální služby, do kterých patří provoz domovů pro seniory či jiné zařízení pro sociálně ohrožené. Jednotlivé výdaje jsou na zobrazeny na obrázku 7. Do ostatních výdajů můžeme zahrnout výdaje na obranu, které tvoří pouze malý zlomek výdajů, jelikož toto je záležitosti státu jako celku, dále pak na oblast zdravotnictví, bezpečnost, podporu bydlení. Největším rozdílem mezi Švýcarskem a švýcarskými obcemi je v oblasti podpory bydlení, která je opět záležitostí na úrovni celého státu.

Obrázek 7: Výdaje švýcarských obcí v roce 2016

Zdroj: <https://www.oecd.org/regional/regional-policy/profile-Switzerland.pdf>, vlastní zpracování

Největší výdaje, které mají české obce jsou na dopravu, která je potřeba zajistit i do odlehlých částech obcí. Toto je velký rozdíl oproti švýcarským obcím, které mají velmi malé výdaje na dopravu. Opět tak jako švýcarské obce i obce v ČR mají velké výdaje na školství či jiná školská zařízení, jelikož základní školství je v plné kompetenci obcí. Největší rozdíl mezi výdaji je v oblasti sociálních služeb, kdy ve Švýcarsku obce zastávají důležitou roli v této oblasti a v České republice obce zastávají pouze malé procento. Sociální služby jsou v ČR záležitostí buď státu nebo soukromého sektoru, který hraje velmi velkou roli v této sféře. Všechny výdaje, které mají obce v České republice jsou vyobrazeny na Obrázku 8. Do ostatních výdajů je zahrnuto podpora sportu, kultura, bezpečnost či vodní hospodářství.

Obrázek 8: Výdaje českých obcí v roce 2023

Zdroj: <https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/uzemni-rozpocety>, vlastní zpracování

Hospodaření obcí ukazuje, které oblasti jsou pro obce kritické, aby občané obou zemí mohly žít na určité úrovni. Nejdůležitějšími oblastmi je školství a veřejné služby. Na vzestupu je ochrana životního prostředí, která je momentálně velmi diskutované téma napříč světem. Ve většině oblastí je procentuální zastoupení na podobné úrovni. Oblast jako je například obrana v České republice obce vůbec nezastupují. Hospodaření obcí také ukazuje, že v oblastech školství, územního rozvoje a dopravy je meziobecní spolupráce velmi důležitým faktorem.

Přestože meziobecní spolupráce v České republice a Švýcarsku sdílí mnoho podobných přístupů a cílů, existují významné rozdíly v legislativním rámci a způsobu financování. Švýcarské obce jsou nuceny zákony v určitých oblastech spolupracovat a tím i zvyšovat efektivní fungování svého regionu a především zajišťovat veřejné služby pro občany na vysoké úrovni. V České republice naopak můžeme vidět, že i když obcím nikdo nenařizuje meziobecní spolupráci, tak dokáže fungovat na vysoké úrovni a obce jsou ochotny spolupracovat na zlepšování veřejných služeb a efektivního rozvoje obcí. Příklady dobré praxe ukazují, že meziobecní spolupráce v obou zemích funguje.

SHRNUTÍ

Meziobecní spolupráce je důležitou součástí států napříč celým světem. V evropských zemích má meziobecní spolupráce dlouho tradici, která trvá už desítky let. V České republice je meziobecní spolupráce klíčovým faktorem pro zajištění fungování veřejného života, především pak pro malé obce s omezeným rozpočtem. Hlavní formy spolupráce zahrnují svazky obcí a místní akční skupiny. Od roku 2024 česká legislativa zavedla ještě společenství obcí, které má původ ve Francii. Tyto sktruktury umožňují sdílení zdrojů a nákladů, což vede k lepší ekonomické efektivitě a poskytování veřejných služeb. Oblasti, ve kterých obce spolupracují jsou velmi podobné.

Švýcarské obce stejně jako ty české mají vysokou míru autonomie, která ale vede k širokému spektru odpovědnosti. Meziobecní spolupráce zde zahrnuje stejné oblasti jako jsou v české republice, a to financování školství, provoz pečovatelských domů pro seniory, rozvoj cestovního ruchu nebo nakládání s odpady. Velkým rozdílem jsou zde kantony, které mají svoji vlastní autonomii a mohou vydávat vlastní právní předpisy. Jelikož Česká republika je unitárním státem a není konfederací jako je Švýcarsko. Jedinou možnou alternativou ke kantonům jsou kraje, které také mají vlastní autonomii danou zákony, ale nemají tolik pravomocí, co mají kantony ve Švýcarsku. Také lze konstatovat, že české obce jsou více závislé na podpoře ze strany státu nebo evropských fondů.

V České republice je meziobecní spolupráce podporována především ekonomickými a praktickými potřebami s hůře zpracovanou legislativou, zatímco ve Švýcarsku je legislativa nastavená lépe a tudíž některé oblasti v rámci meziobecní spolupráce mají povinné. V České republice takové zásahy do samosprávy být ze zákona nesmějí. Z toho vyplývá že Švýcarsko zajišťuje meziobecní spolupráci rovnoměrněji než Česká republika.

Jak už je v této práci zmíněno tak největším rozdílem je uchopení oblasti školství. Ve Švýcarsku je zákonem nařízeno zřizovat základní školy všem obcím bez ohledu na jejich velikost a to je právě ten důvod proč obce ve Švýcarsku v této oblasti často spolupracují. V České republice nejsou obce zákonem nuceny zřizovat základní nebo mateřské školy a tudíž pokud obec nechce tyto školská zařízení zřizovat tak nemusí. České obce nejsou ani povinné zajistit dopravu do škol v okolních obcích. Nutné však podotknout, že švýcarské školství je na vyšší úrovni než-li to české. Obě školství jsou financované ze státních rozpočtů.

Jelikož Česká republika je více členitá a má mnohem více malých obcích, tak zajištění dopravy se také liší. Kdy malé obce musejí spolupracovat na zajištění dopravy i do velmi

odlehklých částí, často uzavírají i smlouvy se soukromými subjekty, aby byla zajištěna veřejná doprava do okolních obcí či nejbližšího většího města. Ve Švýcarsku se spíše pracuje na zajištění efektivního systému veřejné dopravy. Velkým rozdílem je také, že v České republice je stále nejpoužívanější dopravou ta automobilová a další jsou upozaděné. Ve Švýcarsku je rozsáhlý propojený systém cyklostezek. Cyklostezky jsou v ČR na vzestupu, ale stále jich je nedostatek, a tím i omezen tento způsob dopravy. Z tohoto můžeme vyvodit, že Švýcaři mají větší zájem o ekologii a zelenou dopravu.

Tato koncepce ukazuje, že zatímco základní principy meziobecní spolupráce jsou v obou zemích podobné, přístup a implementace se liší v závislosti na legislativní rámeč, autonomii obcí a způsobech financování.

Ostatní západní evropské země, které jsou v této práci zmíněny, jsou také v meziobecní spolupráci lepší než Česká republika. Severské země jako je například Estonsko či Dánsko propagují systém nenásilného slučování obcí, který v České republice není možný, jelikož česká ústava zakazuje vstupovat obcím do jejich samosprávy. Francouzský systém meziobecní spolupráce je na vysoké úrovni a Česká republika by se tímto systémem měla inspirovat, což už v některých oblastech skutečně udělala například v zavedení Společenství obcí, který má právě původ v této zemi. Jedním z důvodů proč je Francie takto napřed v meziobecní spolupráce je jejich sídelní struktura, která jak je již zde zmíněno velmi fragmentovaná.

Klíčovým zjištěním je, že v České republice meziobecní spolupráce funguje, ale stále můžeme jako stát se v ní zlepšovat. Francouzská úprava meziobecní spolupráce funguje a ostatní evropské země se v ní inspirovají. Meziobecní spolupráce by nadále měla pokračovat a ještě více se rozvíjet. Stát by měl spolupráci mezi obcemi více podporovat. Velkým problémem v meziobecní spolupráci byla nepřehlednost v legislativě, kterou my mohla nová novela obecního zřízení napravit.

ZÁVĚR

Práce na téma Právní regulace meziobecní obecní spolupráci se zabývala meziobecní spolupráci v České republice a v evropských zemích. Meziobecní spolupráce je v České republice klíčová z důvodu rozštěpenosti sídelní struktury. Pokud by se meziobecní spolupráce více nerozvíjela mohlo by to zapříčinit změnu legislativy, která by umožňovala slučování obcí, které je momentálně protizákonné.

Teoretická část je především zaměřena na jednotlivé formy meziobecní spolupráce, jejich hospodaření a organizační struktury. Podrobně je zde popsáno Společenství obcí, Svazek obcí a Místní akční skupiny. Dále je tu popsána celostátní organizace Svaz měst a obcí ČR. Společenství obcí je novou formou meziobecní spolupráce, která zde byla zavedena od roku 2024. Důležitým aspektem pro pochopení celé meziobecní spolupráce je také znát sídelní strukturu a jaké druhy obcí zde v České republice máme. V teoretické části jsou také popsány orgány obce, které hrají klíčovou roli nejen v meziobecní spolupráci, ale i ve fungování obcí jako takových. Nejdůležitějším orgánem obce v meziobecní spolupráci je zastupitelstvo, jehož náplň je především v samostatné působnosti obce, kam i meziobecní spolupráce spadá, jelikož v České republice je meziobecní spolupráce dobrovolná a sami obce se rozhodují zda se jí budou nějakou formou účastnit. Dalším důležitým orgánem je starosta, který zastupuje obec na venek, a tudíž zastupuje i obec, co se týče nejvyššího orgánů v rámci meziobecní spolupráce. Třetí kapitola obsahuje výhody a nevýhody meziobecní spolupráce. Momentální nastavení meziobecní spolupráce je pro obce výhodné a mohou z ní velmi profitovat. Tyto výhody zapříčiňují časté využívání meziobecní spolupráce.

Praktická část je zaměřena na příklady meziobecní spolupráce v České republice a evropských zemích. V Evropě je meziobecní spolupráce na vysoké úrovni a funguje tam již mnoho desítek let. Česká republika je také aktivní v meziobecní spolupráci a to v oblastech školství, dopravy, bezpečnosti, sociálních službách či odpadového hospodářství. Tyto oblasti jsou také součástí meziobecní spolupráce v evropských zemích. Některé evropské země mají dokonce meziobecní spolupráci povinnou. Cílem práce bylo analyzovat meziobecní spolupráci v České republice a v Evropě. Nadále pak udělat komparaci s jednou vybranou zemí v Evropě. Komparované země byly Česká republika a Švýcarsko, které bylo vybráno z důvodu jiného uskupení státu, nečlenství v EU nebo povinnosti meziobecní spolupráce. Další vybrané evropské země byly Francie, Estonsko, Maďarsko a Rakousko.

Závěrem lze říci, že meziobecní spolupráce v České republice i v evropských zemích funguje velmi dobře a je důležitou součástí každodenního fungování obcí. Obce jsou nedůležitější jednotkou v České republice a jejich celkový rozvoj se musí nadále podporovat.

POUŽITÁ LITERATURA

BAGAROVÁ GRZYWA, Martina. Základní pravidla pro svazky obcí [online]. 2003 [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: <https://moderniobec.cz/zakladni-pravidla-pro-svazky-obci/>

BEKOVÁ, Dana. Meziobecní spolupráce dobrovolných svazků obcí – moderní fenomén rozvoje veřejné správy pro 21. století [online]. 2017 [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/f96fc5d7def29509aeffc6784e61f65b/11_bekova_mezi_obecni-spoluprace.pdf

BEKOVÁ, Dana. Meziobecní spolupráce jako fenomén rozvoje veřejné správy pro 21. století [online]. 2017 [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/5-bekova-dana-meziobecni-spoluprace-jako-fenomenem-rozvoje-verejne-spravy-pro-21-stoleti.aspx>

ČERMÁK, Daniel; VOBECKÁ, Jana. 2011. Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. ISBN 978-80-7419-067-4.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Malý lexikon obcí 2022 [online]. 2022 [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2022>

ESTONSKO. Oficiální webové stránky [online]. 2024 [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: <https://www.eesti.ee/et>

GAVLASOVÁ, Iva. 2007. Spolupráce obcí jako faktor rozvoje. Brno: Georgetown. ISBN 97880-8625120-2.

HENDRYCH, Dušan. 2016. Správní právo. Obecná část, 9. vydání. Nakladatelství C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-642-1.

JETMAR, Marek. 2015. Meziobecní spolupráce inspirativní cesta, jak zlepšit služby veřejnosti, 1. vydání. Praha: Kancelář pro projekty a vzdělání, Svaz měst a obcí České republiky. ISBN 978-80-906042-2-3.

JETMAR, Marek. Institut společenství obcí [online]. 2024 [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/prezentace-2-jetmar-marek-institut-spolecenstvi-obci.aspx>

JEŽEK, Jiří. 2015. Spolupráce obcí a měst, České a evropské přístupy ke slučování obcí a meziobecní spolupráci. Západočeská univerzita Plzeň. ISBN 978-80-261-0698-2.

KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ, Zuzana. 2014. Partnerství v rozvoji obcí. Praha: Auditorium. ISBN 978-80-87284-44-5.

KOPECKÝ, Martin; HAVLAN, Petr; PRŮCHA, Petr. 2022. Zákon o obcích, Komentář, 4. vydání. Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7676-302-9.

MINISTERSTVO VNITRA. Metodický postup pro vznik společenství obcí [online]. 2024 [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodicky-postup-pro-vznik-spolecenstvi-obci.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA. Meziobecní spolupráce v ČR, Příklady dobré praxe a doporučení pro realizaci meziobecní spolupráce [online]. 2020 [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodika-meziobecni-spoluprace-v-cr-priklady-dobre-praxe-a-doporuceni-pro-realizaci-meziobecni-spoluprace.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA. Mikroregiony a místní akční skupiny [online]. 2008 [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/mikroregiony-a-mistni-akcni-skupiny>

MINISTERSTVO VNITRA. Vstupní vzdělání následné, 2. aktualizované vydání [online]. 2023 [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/skripta-2023-11-25-ver1-mini-pdf.aspx>

NÁRODNÍ SÍŤ MÍSTNÍCH AKČNÍCH SKUPIN ČR. Co jsou MAS [online]. 2024 [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: <https://www.nsmas.cz/o-nas/co-jsou-mas/>

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. 2009. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. Nakladatelství Grada. ISBN 978-80-247-2789-9.

PŘÍRUČKA ZASTUPITELE. O Svazu měst a obcí ČR. Praha: Svaz měst a obcí ČR [online]. 2023 [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: <https://www.priruckazastupitele.cz/o-svazu-mest-a-obci-cr/>

PŘÍRUČKA ZASTUPITELE. Spolupráce obcí v České republice. Praha: Svaz měst a obcí ČR [online]. 2023 [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: <https://www.priruckazastupitele.cz/19-spoluprace-obci-v-ceske-republice/>

SVAZ MĚST A OBCÍ ČR. Členská základna [online]. 2024 [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: <https://www.smocr.cz/cs/clenstvi/clenska-zakladna>

SVAZ MĚST A OBCÍ ČR. Formování meziobecní spolupráce, příklady ze zahraničí [online]. 2013 [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: https://www.smocr.cz/shared/clanky/4808/Meziobecn___spolupr___ce_studie_131003_revize.pdf

SVAZ MĚST A OBCÍ ČR. O nás [online]. 2024 [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: <https://www.smocr.cz/cs/o-nas>

SVAZ MĚST A OBCÍ ČR. Organizační struktura [online]. 2024 [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: <https://www.smocr.cz/cs/o-nas/organizacni-struktura>

SVAZ MĚST A OBCÍ ČR. Souhrnná zpráva k analýzám DSO [online]. 2014 [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: https://www.smocr.cz/shared/clanky/9581/01_Z__v__re__n___zpr__va.pdf

ŠVEC, Kamil. 2009. Případy meziobecní spolupráce v evropských zemích: Estonsko, Finsko, Francie a Nizozemí. Acta Politologica, Vol. 1. No. 3. ISSN 1803-8220.

VANAGS, Edvins; VILKA, Inga. Local Government in the Baltic States. University of Latvia: Front press.

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/obor/ustava-a-ustavni-zakony>

Zákon č. 128/2000 Sb., O obcích (obecní zřízení). Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Zákon č. 491/2001 Sb., O volbách do zastupitelstev. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>

Zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>